

Liva Vågane

Holdninger til og kunnskap om norsk utviklingshjelp 2001

Rapporter

I denne serien publiseres statistiske analyser, metode- og modellbeskrivelser fra de enkelte forsknings- og statistikkområder. Også resultater av ulike enkeltundersøkelser publiseres her, oftest med utfyllende kommentarer og analyser.

Reports

This series contains statistical analyses and method and model descriptions from the different research and statistics areas. Results of various single surveys are also published here, usually with supplementary comments and analyses.

© Statistisk sentralbyrå, september 2002
Ved bruk av materiale fra denne publikasjonen,
vennligst oppgi Statistisk sentralbyrå som kilde.

ISBN 82-537-5139-7 Papirversjon
ISBN 82-537-5140-0 Elektronisk versjon
ISSN 0806-2056

Emnegruppe
00.01.30

Design: Enzo Finger Design
Trykk: Statistisk sentralbyrå/220

Standardtegn i tabeller	Symbols in tables	Symbol
Tall kan ikke forekomme	Category not applicable	.
Oppgave mangler	Data not available	..
Oppgave mangler foreløpig	Data not yet available	...
Tall kan ikke offentliggjøres	Not for publication	:
Null	Nil	-
Mindre enn 0,5 av den brukte enheten	Less than 0.5 of unit employed	0
Mindre enn 0,05 av den brukte enheten	Less than 0.05 of unit employed	0,0
Foreløpig tall	Provisional or preliminary figure	*
Brudd i den loddrette serien	Break in the homogeneity of a vertical series	—
Brudd i den vannrette serien	Break in the homogeneity of a horizontal series	
Desimalskilletegn	Decimal punctuation mark	,(,)

Sammendrag

Liva Vågane

Holdninger til og kunnskap om norsk utviklingshjelp 2001

Rapporter 2002/25 • Statistisk sentralbyrå 2002

I denne rapporten legger Statistisk sentralbyrå fram hovedresultatene fra en landsomfattende undersøkelse om folks holdninger til og kunnskap om norsk utviklingshjelp. Undersøkelsen er utført på oppdrag fra Direktoratet for utviklingssamarbeid (NORAD). Datainnsamlingen ble i hovedsak gjennomført i november og desember 2001, og inngikk som en del av SSBs omnibusundersøkelse.

Undersøkelsen viser at oppslutningen om norsk utviklingshjelp er høy og stabil. 88 prosent av befolkningen er for utviklingshjelp, samme andel som i 1999. Litt over halvparten mener at beløpet som går til utviklingshjelp er passe. Denne andelen har vært stabil siden begynnelsen av 1980-tallet. En firedel mener beløpet burde reduseres.

Flertallet i befolkningen mener at Norge har råd til å gi utviklingshjelp, og en stor andel står fast på dette standpunktet selv om det skulle føre til en forverring av forholdene i Norge. Nødhjelpsaksjonene blir vurdert som mer vellykket enn den mer langsiktige bistanden. Hvordan midlene skal fordeles mellom nødhjelp og langsiktig bistand, er det mange som ikke har gjort seg opp noen mening om.

De aller fleste mener at det er riktig å stille betingelser for utviklingshjelpen. To av tre mener det er riktig å stille betingelser knyttet til respekt for menneskerettigheter. Økonomisk utvikling, likestilling og demokrati er også betingelser som mange mener det er riktig å stille til de landene som skal få utviklingshjelp.

Krig og konflikter, stor gjeldsbyrde og korrupsjon i utviklingslandene blir av nordmenn sett på som de viktigste årsakene til at det er vanskelig å få til økonomisk og sosial vekst i utviklingslandene.

Norges Røde Kors er den organisasjonen som driver utviklingshjelp som flest kjenner til. Som flere andre organisasjoner, er NORAD relativt godt kjent, men mindre kjent enn for to år tilbake. To av fem vet hva som er NORADs viktigste ansvarsområde, enda færre vet hvilken type prosjekt NORAD er involvert i. Andelen som kan nevne utviklingsland som Norge har et direkte statlig samarbeid med er lavere enn i 1999, tre av fire kjenner ingen samarbeidsland.

Prosjektstøtte: Direktoratet for utviklingssamarbeid.

Innhold

1. Innledning.....	9
1.1. Kort om undersøkelsen	9
1.2. Noen begreper og kjennemerker som brukes i rapporten	9
2. Holdninger til utviklingshjelp og utviklingshjelpens størrelse.....	10
3. Har Norge råd til å gi utviklingshjelp?	12
4. Holdning til utviklingshjelp til Øst-Europa	14
5. Nødhjelpen og den langsiktige bistanden	15
6. Har norske nødhjelpsaksjoner og bistandsprosjekter vært vellykket?	17
7. Holdninger til ulike former for utviklingshjelp.....	19
8. Er det riktig å stille betingelser for utviklingshjelpen?.....	21
9. Hvorfor er det vanskelig å skape vekst i utviklingslandene?	23
10. Kunnskap om NORAD og andre organisasjoner som arbeider med utviklingshjelp.....	27
11. Kunnskap om hovedsamarbeidsland	31
12. Utviklingsland i massemedier	33
Vedlegg	
A. Dokumentasjon av datainnsamlingen	36
B. Spørreskjema.....	39
Tidligere utgitt på emneområdet	45
De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter	46

Figurregister

2. Holdninger til utviklingshjelp og utviklingshjelpens størrelse	
2.1. Andel som er for og mot norsk utviklingshjelp. 1972- 2001. Prosent	10
2.2. Andel som er for utviklingshjelp etter alder. 1993, 1996, 1999 og 2001. Prosent	10
2.3. Andel som mener utviklingshjelpen burde vært større, mindre sløfet helt eller er passe. 1972-2001. Prosent	10
3. Har Norge råd til å gi utviklingshjelp?	
3.1. Om Norge har råd til å gi utviklingshjelp eller pengene bør brukes i Norge. 2001. Prosent	12
4. Holdning til utviklingshjelp til Øst-Europa	
4.1. Andel som er for hjelp til Øst-Europa etter holdning til utviklingshjelp. 1996, 1999, 2001. Prosent.....	14
5. Nødhjelpen og den langsiktige bistanden	
5.1. Holdning til om bidraget til nødhjelp og langsiktig bistand skal økes, reduseres eller er passe stort. 2001. Prosent	15
6. Har norske nødhjelpsaksjoner og bistandsprosjekter vært vellykket?	
6.1. Vurdering om nødhjelpsaksjoner og bistandsprosjekt har vært vellykket. 2001. Prosent.....	17
7. Holdninger til ulike former for utviklingshjelp	
7.1. Holdning til hvordan utviklingshjelpen bør fordeles. 1983-2001. Prosent	19
7.2. Hvilken form for bistand er viktigst? 2001. Prosent	19
8. Er det riktig å stille betingelser for utviklingshjelpen?	
8.1. Andel som mener det er riktig å stille ulike typer betingelser for utviklingshjelpen. 2001. Prosent	21
9. Hvorfor er det vanskelig å skape vekst i utviklingslandene?	
9.1. Andel som mener ulike forhold er svært viktige årsaker til at det er vanskelig å få til vekst i utviklingsland. 2001. Prosent	23
9.2. Andel som mener ulike forhold er viktigste årsak til at det er vanskelig å få til vekst i utviklingsland. 1999 og 2001. Prosent	24
10. Kunnskap om NORAD og andre organisasjoner som arbeider med utviklingshjelp	
10.1. Andel som oppgir ulike organisasjoner som arbeider med utviklingshjelp. 1999 og 2001. Prosent	27
10.2. Andel som svarer "langsiktig bistand direkte til mottakerlandet" etter utdanningsnivå. 1996, 1999 og 2001. Prosent	27
10.3. Andel som svarer "andres prosjekt" etter utdanningsnivå. 1996, 1999 og 2001. Prosent	28
11. Kunnskap om hovedsamarbeidsland	
11.1. Andel som kjenner til Norges samarbeidsland. 1999 og 2001. Prosent.....	31
11.2. Hvilke samarbeidsland man kjenner til. 2001. Prosent av de som kjenner noen land	31
12. Utviklingsland i massemedier	
12.1. Hvilket bilde gir massemediene av situasjonen i utviklingsland? 1993, 1996, 1999 og 2001. Prosent.....	33
12.2. Hvilke massemedier gir det mest korrekte og minst korrekte bildet av situasjonen i utviklingsland? 2001. Prosent	33

Tabellregister

2. Holdninger til utviklingshjelp og utviklingshjelpens størrelse	
2.1. Ulike befolkningsgruppers holdning til Norges utviklingshjelp og vurdering av størrelsen på beløpet som går til den offentlige utviklingshjelpen. 2001. Prosent.....	11
3. Har Norge råd til å gi utviklingshjelp?	
3.1. Ulike befolkningsgruppers holdning til utviklingshjelp kontra bruk av penger i Norge. 2001. Prosent.....	13
4. Holdning til utviklingshjelp til Øst-Europa	
4.1. Ulike befolkningsgruppers holdning til Norges hjelp til Øst-Europa. 2001. Prosent.....	14
5. Nødhjelpen og den langsiktige bistanden	
5.1. Ulike befolkningsgruppers syn på Norges bidrag til nødhjelp og langsiktig bistand. 2001. Prosent.....	16
6. Har norske nødhjelpsaksjoner og bistandsprosjekter vært vellykket?	
6.1. Ulike befolkningsgruppers vurdering av norske nødhjelpsaksjoner og langsiktige bistandsprosjekter. 2001. Prosent.....	18
7. Holdninger til ulike former for utviklingshjelp	
7.1. Ulike befolkningsgruppers holdning til ulike former for bistand. 2001. Prosent.....	20
8. Er det riktig å stille betingelser for utviklingshjelpen?	
8.1. Andel i ulike befolkningsgrupper som mener det er riktig å stille ulike typer betingelser ved tildeling av utviklingshjelp. 2001. Prosent.....	22
9. Hvorfor er det vanskelig å skape vekst i utviklingslandene?	
9.1. Andel i ulike befolkningsgrupper som har nevnt gitte forhold som svært viktige årsaker til at det er vanskelig å skape vekst i utviklingslandene. 2001. Prosent.....	25
9.2. Ulike befolkningsgruppers angivelse av viktigste årsak til at det er vanskelig å skape vekst i utviklingslandene. 2001. Prosent.....	26
10. Kunnskap om NORAD og andre organisasjoner som arbeider med utviklingshjelp	
10.1. Befolkningens kjennskap til organisasjoner og statlige institusjoner som arbeider med forskjellige former for utviklingshjelp. 2001. Prosent.....	28
10.2. Ulike befolkningsgruppers kunnskap om hvilken form for bistand som er NORADs viktigste ansvarområde, og om hva NORADs bevilgninger går til. 2001. Prosent.....	29
11. Kunnskap om hovedsamarbeidsland	
11.1. Ulike befolkningsgruppers kunnskap om Norges samarbeidsland. 2001. Prosent.....	32
12. Utviklingsland i massemedier	
12.1. Ulike befolkningsgruppers interesse for stoff om utviklingsland og utviklingshjelp i massemedia, og oppfatning av medias bilde av situasjonen i utviklingsland. 2001. Prosent.....	34
12.2. Ulike befolkningsgruppers syn på hvilke to medier som gir det mest korrekte bildet av situasjonen i utviklingsland. 2001. Prosent.....	35

1. Innledning

1.1. Kort om undersøkelsen

Statistisk sentralbyrå har tidligere gjennomført intervjuundersøkelser om nordmenns holdninger til norsk utviklingshjelp i 1972, 1974, 1977, 1980, 1983, 1986, 1990, 1993, 1995, 1996 og 1999. Oppdragsgiver for undersøkelsene har vært Direktoratet for utviklings-samarbeid (NORAD). Undersøkelsene fra perioden 1972 til 1990 var gjennomført i tilknytning til SSBs arbeidskraftundersøkelser (AKU) med tilfeldige utvalg på omkring 2 000 personer i alderen 16 til 74 år. Undersøkelsene fra 1993 til 2001 er gjennomført som deler av SSBs omnibusundersøkelser med tilfeldige utvalg med omkring 2 000 personer i alderen 16 til 79 år.

Undersøkelsen i 2001 inneholdt følgende emner:

- Holdning til utviklingshjelp og utviklingshjelpens størrelse
- Har Norge råd til å gi utviklingshjelp?
- Holdning til utviklingshjelp til Øst-Europa
- Nødhjelpen og den langsiktige bistanden
- Har norske nødhjelpsaksjoner og bistandsprosjekter vært vellykket?
- Holdning til ulike former for utviklingshjelp
- Er det riktig å stille betingelser for utviklingshjelpen?
- Hvorfor er det så vanskelig å skape vekst i utviklingslandene?
- Kunnskap om NORAD og andre organisasjoner som arbeider med utviklingshjelp
- Kunnskap om hovedsamarbeidsland
- Utviklingsland i massemedier

I tabeller og figurer som gjelder alle personer i utvalget, tilsvarende en andel på 1 prosent i underkant av 34 000 personer i befolkningen 16 til 79 år.

1.2. Noen begreper og kjennemerker som brukes i rapporten

Utdanning

Utdanningsnivå er beregnet på grunnlag av opplysninger om samlet allmennutdanning og yrkesutdanning, hentet fra Statistisk sentralbyrås utdannings-

register. Grupperingen bygger på Norsk standard for utdanningsgruppering (NOS C 617).

Husholdningsinntekt

Opplysninger om husholdningsinntekt er basert på intervjuobjektets svar på spørsmål om husholdningens samlede brutto inntekt for 2000.

Landsdel

Standard landsinndeling i Statistisk sentralbyrå er:

Akershus og Oslo

Hedmark og Oppland

Østlandet ellers: Buskerud, Telemark, Vestfold og Østfold

Agder og Rogaland: Aust-Agder, Vest-Agder og Rogaland

Vestlandet: Hordaland, Sogn og Fjordane og Møre og Romsdal

Trøndelag: Sør-Trøndelag og Nord-Trøndelag

Nord-Norge: Nordland, Troms og Finnmark

Bosted

Som tettbygd strøk regnes hussamlinger med minst 200 hjemmehørende personer der husene normalt ikke ligger mer enn 50 meter fra hverandre. Mindre husklynger som naturlig hører sammen med bebyggelsen på et større sted regnes med selv om avstanden fra husklyngen til tettstedet er noe mer enn 50 meter.

Partisymptati

Variabelen er basert på intervjuobjektets svar på spørsmål om hvilket parti han/hun ville ha stemt på hvis det var Stortingsvalg i morgen. Personer som har nevnt andre partier enn Sosialistisk Venstreparti, Det Norske Arbeiderparti, Venstre, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Høyre eller Fremskrittspartiet er tatt ut av denne variabelen. Også de som har svart "vet ikke" er tatt ut av variabelen.

Holdning til utviklingshjelp

Variabelen er basert på intervjuobjektets svar på spørsmål om han/hun er for eller mot utviklingshjelp. Personer som svarte "vet ikke" inngår ikke i fordelingen med denne bakgrunnsvariabelen.

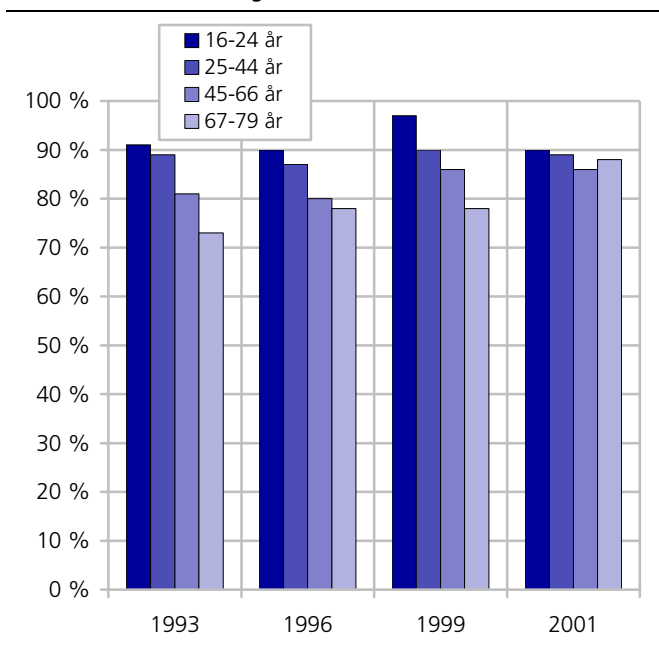
2. Holdninger til utviklingshjelp og utviklingshjelpens størrelse

Oppslutningen om norsk utviklingshjelp er høy og stabil. 88 prosent av den norske befolkningen er positive til norsk utviklingshjelp. Dette er samme andel som ved forrige undersøkelse i 1999. Da undersøkelsen startet i 1972, var andelen 72 prosent.

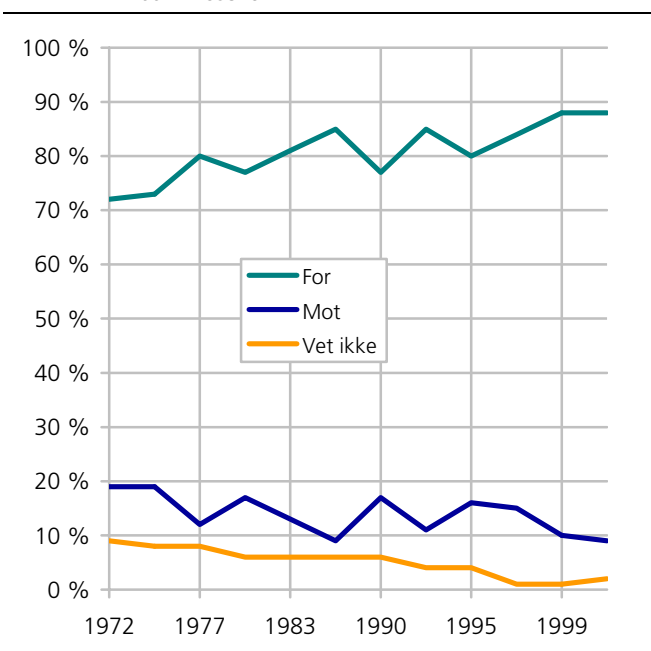
Oppslutningen er den samme i de fleste befolkningsgrupper. De som skiller seg mest ut er personer med lav utdanning og Fremskrittspartiets sympatisører. Blant de med bare grunnskoleutdanning er 77 prosent for utviklingshjelp, mens 71 prosent av Fremskrittspartiets sympatisører er for. Oppslutningen om norsk utviklingshjelp er lavest i Hedmark og Oppland med 81 prosent, og høyest i Oslo og Akershus med 92 prosent.

Alder ser ut til å ha liten innvirkning på hvordan man stiller seg til utviklingshjelp. I tidligere undersøkelser har de yngste vært mest positive, og de eldste mest negative, men denne forskjellen ser nå ut til å være utjevnet.

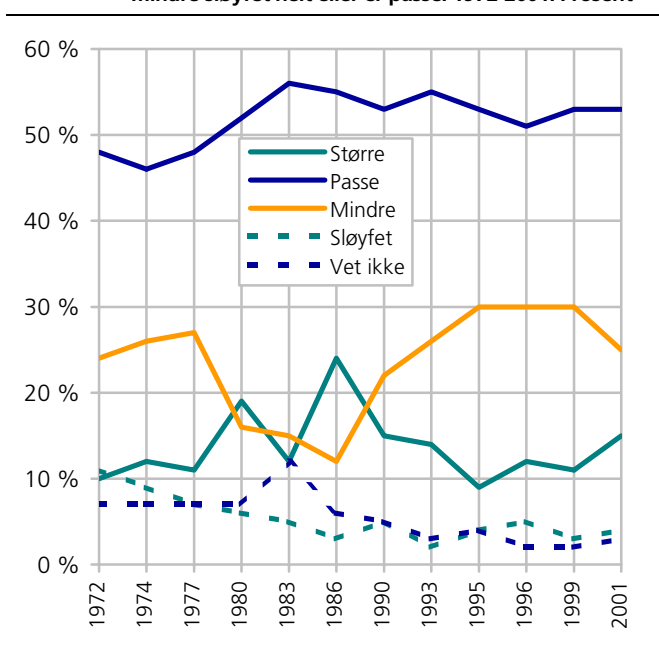
Figur 2.2. Andel som er for utviklingshjelp etter alder. 1993, 1996, 1999 og 2001. Prosent

Figur 2.1. Andel som er for og mot norsk utviklingshjelp. 1972-2001. Prosent

Figur 2.3. Andel som mener utviklingshjelpen burde vært større, mindre sløfjet helt eller er passe. 1972-2001. Prosent

Litt over halvparten, 53 prosent, mener at beløpet som går til utviklingshjelp er passe, mens 25 prosent mener det bør reduseres. Det er bare 4 prosent som mener beløpet bør sløyfes helt. Andelen som mener beløpet bør være større er kommet opp på samme nivå som i 1990, 15 prosent. Blant de som er positive til utviklingshjelp mener 22 prosent at beløpet bør være

mindre. 39 prosent av de som er negative til utviklingshjelp mener beløpet bør sløyfes helt. Det er de yngste og SV-velgerne som i størst grad mener at beløpet skal økes. En av ti blant Fremskrittspartiets velgere og blant de med bare grunnskoleutdanning mener beløpet bør sløyfes helt.

Tabell 2.1. Ulike befolkningsgruppers holdning til Norges utviklingshjelp og vurdering av størrelsen på beløpet som går til den offentlige utviklingshjelpen. 2001. Prosent

	I alt	For	Mot	Vet ikke	I alt	Burde være større	Beløpet er passe	Burde være mindre	Sløyfet helt	Vet ikke	Antall personer
Alle	100	88	9	3	100	15	53	25	4	4	1 274
Kjønn											
Mann	100	87	11	2	100	14	53	25	5	3	626
Kvinne	100	90	7	3	100	15	52	25	4	4	648
Alder											
16-24 år	100	90	8	2	100	22	47	22	4	4	210
25-44 år	100	89	9	2	100	13	53	26	4	4	505
45-66 år	100	86	11	3	100	16	51	25	5	3	408
67-79 år	100	88	8	4	100	8	62	24	3	4	151
Utdanning											
Grunnskolenivå	100	77	17	6	100	12	47	27	10	4	203
Videregående skolenivå	100	89	9	2	100	13	51	31	3	3	720
Universitet/høgskolenivå 1	100	94	4	2	100	20	61	11	2	6	236
Universitet/høgskolenivå 2+	100	95	5	-	100	31	55	8	3	3	64
Husholdningsinntekt											
Under 100 000 kr	100	89	7	5	100	30	48	13	5	5	61
100 000 - 199 999 kr	100	90	10	-	100	14	49	29	3	6	115
200 000 - 299 999 kr	100	86	11	3	100	16	54	23	6	1	151
300 000 - 399 999 kr	100	86	12	2	100	13	53	28	5	2	191
400 000 kr eller mer	100	91	8	2	100	15	54	24	3	4	546
Landsdel											
Akershus og Oslo	100	92	6	3	100	17	58	18	3	4	266
Hedmark og Oppland	100	81	15	4	100	11	51	33	4	1	107
Østlandet ellers	100	86	11	3	100	14	51	24	5	5	268
Agder og Rogaland	100	89	9	2	100	17	48	26	5	4	171
Vestlandet	100	91	8	2	100	14	53	26	4	3	213
Trøndelag	100	90	9	2	100	16	54	27	1	3	116
Nord-Norge	100	84	11	5	100	11	49	29	6	5	133
Bosted											
Spredtbygd	100	83	14	3	100	9	54	27	7	3	293
Tettbygd under 20 000	100	89	8	3	100	13	53	27	3	4	442
Tettbygd 20 000 - 99 999	100	91	7	2	100	19	50	24	3	4	270
Tettbygd 100 000 eller mer	100	90	8	3	100	19	54	19	4	4	265
Partisympati											
Sosialistisk Venstreparti	100	97	3	1	100	34	51	11	1	3	154
Det norske Arbeiderparti	100	90	7	2	100	14	54	23	4	5	249
Venstre	100	100	-	-	100	19	70	11	-	-	27
Kristelig Folkeparti	100	94	5	1	100	20	61	15	2	3	115
Senterpartiet	100	91	7	2	100	13	60	22	4	2	55
Høyre	100	91	7	3	100	10	60	23	3	3	213
Fremskrittspartiet	100	71	24	5	100	3	38	48	10	1	154
Kontakt med u-land											
Kjenner noen fra u-land	100	91	8	2	100	21	52	21	3	3	600
Kjenner ingen fra u-land	100	87	11	3	100	10	54	28	5	3	664
Har vært i u-land	100	89	9	2	100	22	51	21	4	3	273
Har ikke vært i u-land	100	88	9	2	100	13	53	26	4	3	993
Holdning til u-hjelp											
For	100	100	-	-	100	16	58	22	0	3	1 124
Mot	100	-	100	-	100	2	12	46	39	1	117

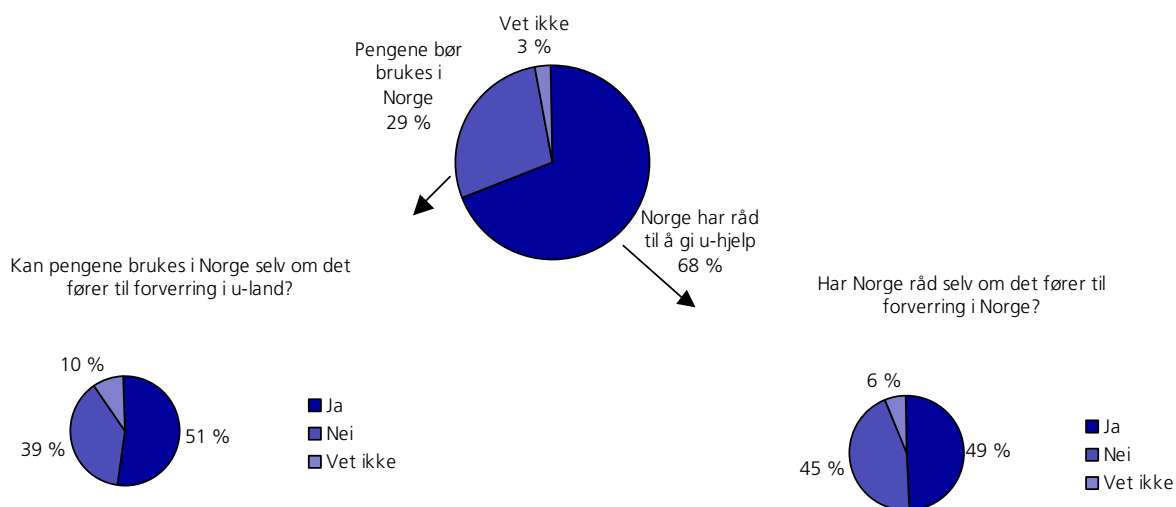
3. Har Norge råd til å gi utviklingshjelp?

69 prosent av de spurte mener Norge har råd til å gi utviklingshjelp. Sammenlignet med 1999 er dette en nedgang på 2 prosentpoeng, mens andelen i 1996 var 61 prosent. 29 prosent av de spurte mener pengene heller bør brukes i Norge. Blant de som er positive til utviklingshjelp, mener 21 prosent at pengene heller bør brukes i Norge, sammenlignet med 90 prosent av de som er negative til utviklingshjelp. 46 prosent av de med bare grunnskoleutdanning, og 58 prosent av Fremskrittspartiets sympatisører er enige i at pengene heller bør brukes i Norge.

51 prosent av de som mener at pengene heller bør brukes i Norge står fast på det, selv om det ville føre til en forverring av situasjonen i utviklingslandene. 49 prosent av de som mener Norge har råd til utviklingshjelp, mener det selv om det skulle føre til forverring i Norge.

Ser vi dette under ett, mener 34 prosent av befolkningen at Norge har råd til å gi utviklingshjelp selv om det ville føre til en forverring av de sosiale og økonomiske problemene i Norge. 31 prosent mener Norge har råd til å gi utviklingshjelp så lenge det ikke skaper problemer i Norge. Dersom det ikke skaper problemer i utviklingslandene, kan pengene brukes i Norge, det mener 11 prosent av befolkningen, mens 16 prosent mener pengene bør brukes i Norge, selv om det ville føre til en forverring av fattigdomsproblemene i utviklingsland. 39 prosent av Frp-velgerne og 72 prosent av motstanderne av utviklingshjelp mener det samme. Over halvparten av de med universitets og høgskoleutdanning mener Norge har råd til utviklingshjelp uansett, 21 prosent av de med bare grunnskoleutdanning.

Figur 3.1 Om Norge har råd til å gi utviklingshjelp eller pengene bør brukes i Norge. 2001. Prosent

Tabell 3.1. Ulike befolkningsgruppers holdning til utviklingshjelp kontra bruk av penger i Norge. 2001. Prosent

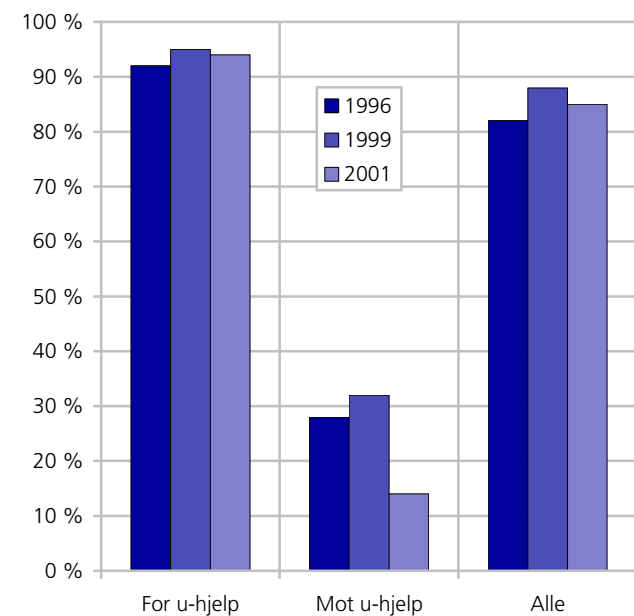
	I alt	Norge har råd til å gi u-hjelp	Pengene bør heller brukes i Norge	Vet ikke	I alt	Norge har råd til u-hjelp selv om det blir verre i Norge	Norge har råd til u-hjelp, men ikke om det blir verre i Norge	Pengene bør brukes i Norge, men ikke om det blir verre i u-land	Pengene bør brukes i Norge selv om det blir verre i u-land	Vet ikke	Antall personer
Alle	100	69	29	3	100	34	31	11	16	9	1 274
Kjønn											
Mann	100	69	28	3	100	36	31	8	19	7	626
Kvinne	100	68	29	3	100	32	31	14	13	11	648
Alder											
16-24 år	100	67	29	4	100	33	28	11	18	10	210
25-44 år	100	71	27	2	100	33	34	10	15	8	505
45-66 år	100	70	26	3	100	38	29	8	16	8	408
67-79 år	100	58	39	3	100	25	30	19	14	13	151
Utdanning											
Grunnskolenivå	100	52	46	2	100	21	30	15	25	9	203
Videregående skolenivå	100	66	32	3	100	29	32	12	18	9	720
Universitet/høgskolenivå 1	100	86	12	3	100	51	30	6	5	8	236
Universitet/høgskolenivå 2+	100	92	6	2	100	64	23	2	5	6	64
Husholdningsinntekt											
Under 100 000 kr	100	75	23	2	100	39	31	8	13	8	61
100 000 - 199 999 kr	100	60	38	2	100	27	29	19	17	9	115
200 000 - 299 999 kr	100	65	32	3	100	30	30	11	19	9	151
300 000 - 399 999 kr	100	70	29	1	100	37	31	11	17	4	191
400 000 kr eller mer	100	74	24	3	100	38	31	8	14	8	546
Landsdel											
Akershus og Oslo	100	76	23	2	100	43	28	7	14	8	266
Hedmark og Oppland	100	59	39	2	100	24	32	14	20	10	107
Østlandet ellers	100	70	28	2	100	36	31	10	18	6	268
Agder og Rogaland	100	67	30	3	100	30	32	12	18	9	171
Vestlandet	100	69	29	2	100	34	31	14	13	8	213
Trøndelag	100	77	22	2	100	35	37	9	10	8	116
Nord-Norge	100	55	36	9	100	23	29	13	19	17	133
Bosted											
Spredtbygd	100	64	32	4	100	25	35	11	17	12	293
Tettbygd under 20 000	100	67	30	3	100	33	28	13	15	11	442
Tettbygd 20 000 - 99 999	100	74	25	1	100	40	31	7	17	5	270
Tettbygd 100 000 eller mer	100	72	26	2	100	40	30	10	15	5	265
Partisympati											
Sosialistisk Venstreparti	100	87	12	1	100	55	28	6	5	6	154
Det norske Arbeiderparti	100	71	28	1	100	33	35	14	13	5	249
Venstre	100	89	7	4	100	41	44	4	4	7	27
Kristelig Folkeparti	100	84	14	2	100	43	36	4	8	9	115
Senterpartiet	100	71	24	5	100	35	31	9	13	13	55
Høyre	100	71	26	3	100	37	31	12	13	7	213
Fremskrittspartiet	100	40	58	3	100	14	25	17	39	5	154
Kontakt med u-land											
Kjenner noen fra u-land	100	75	23	3	100	41	29	9	13	8	600
Kjenner ingen fra u-land	100	64	34	2	100	28	32	13	18	9	664
Har vært i u-land	100	73	25	2	100	40	29	10	15	7	273
Har ikke vært i u-land	100	68	30	2	100	32	31	11	16	9	993
Holdning til u-hjelp											
For	100	77	21	3	100	38	34	10	9	9	1 124
Mot	100	9	90	1	100	4	5	15	72	3	117

4. Holdning til utviklingshjelp til Øst-Europa

85 prosent av befolkningen er for at Norge skal gi hjelp til Øst-Europa. Det er en nedgang på 3 prosentpoeng siden 1999, i 1996 var andelen 82 prosent. 94 prosent av de som er positive til utviklingshjelp generelt er også positive til hjelp til Øst-Europa, samme andel som i 1999. I 1996 og 1999 var henholdsvis 28 og 32 prosent av de som var negative til utviklingshjelp for utviklingshjelp til Øst-Europa. I 2001 har denne andelen sunket til 14 prosent. I 1996 og 1999 var det store forskjeller mellom de yngste og eldste aldersgruppene. Denne aldersforskjellen finner vi ikke i 2001.

Som for utviklingshjelp generelt er det også her de med lav utdanning og Fremskrittspartiets sympatisører som er mest negative.

Figur 4.1. Andel som er for hjelp til Øst-Europa etter holdning til utviklingshjelp. 1996, 1999, 2001. Prosent

Tabell 4.1. Ulike befolkningsgruppers holdning til Norges hjelp til Øst-Europa. 2001. Prosent

	I alt	For	Mot	Vet ikke	Antall personer
Alle	100	85	12	4	1 274
Kjønn					
Mann	100	83	14	3	626
Kvinne	100	86	9	4	648
Alder					
16-24 år	100	86	9	5	210
25-44 år	100	86	11	3	505
45-66 år	100	83	14	3	408
67-79 år	100	82	12	6	151
Utdanning					
Grunnskolenivå	100	73	21	6	203
Videregående skolenivå	100	85	12	3	720
Universitet/høgskolenivå 1	100	92	5	3	236
Universitet/høgskolenivå 2+	100	92	8	-	64
Husholdningsinntekt					
Under 100 000 kr	100	82	10	8	61
100 000 - 199 999 kr	100	86	12	2	115
200 000 - 299 999 kr	100	84	13	3	151
300 000 - 399 999 kr	100	85	12	3	191
400 000 kr eller mer	100	88	10	2	546
Landsdel					
Akershus og Oslo	100	89	8	3	266
Hedmark og Oppland	100	78	18	5	107
Østlandet ellers	100	81	15	4	268
Agder og Rogaland	100	84	13	3	171
Vestlandet	100	85	12	3	213
Trøndelag	100	90	8	3	116
Nord-Norge	100	81	12	7	133
Bosted					
Spredtbygd	100	81	15	4	293
Tettbygd under 20 000	100	84	13	3	442
Tettbygd 20 000 - 99 999	100	86	11	3	270
Tettbygd 100 000 eller mer	100	88	8	4	265
Partisympati					
Sosialistisk Venstreparti	100	96	3	1	154
Det norske Arbeiderparti	100	89	9	2	249
Venstre	100	96	-	4	
Kristelig Folkeparti	100	91	7	2	
Senterpartiet	100	87	9	4	55
Høyre	100	89	9	2	213
Fremskrittspartiet	100	67	29	4	154
Kontakt med u-land					
Kjenner noen fra u-land	100	88	9	4	600
Kjenner ingen fra u-land	100	82	15	3	664
Har vært i u-land	100	86	11	4	273
Har ikke vært i u-land	100	85	12	3	993
Holdning til u-hjelp					
For	100	94	5	2	1 124
Mot	100	14	82	4	117

5. Nødhjelpen og den langsiktige bistanden

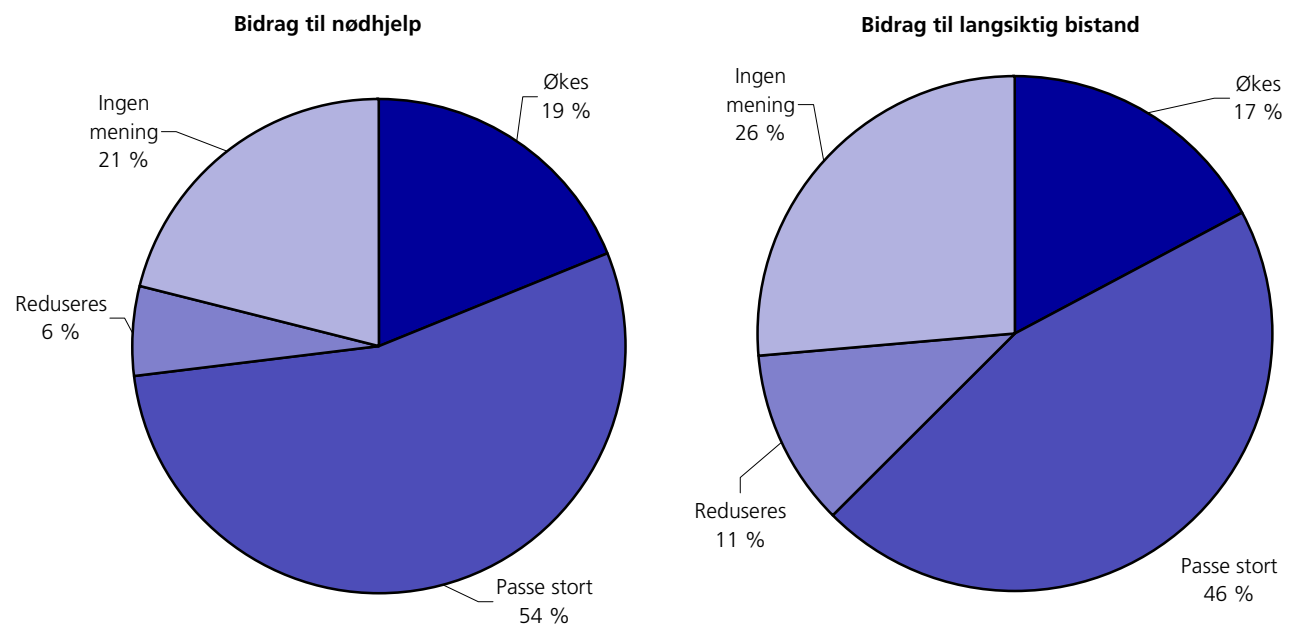
Norske myndigheter gir utviklingshjelp i form av nødhjelp i akutte krisesituasjoner og i form av langsiktig bistand som skal bidra til å fremme vekst og utvikling i utviklingslandene.

19 prosent mener bidraget til nødhjelp bør økes, og 17 prosent mener bidraget til langsiktig bistand bør økes. 6 prosent mener bidraget til nødhjelp bør reduseres, og 11 prosent mener bidraget til langsiktig bistand bør reduseres. Det er altså mer støtte til nødhjelp enn langsiktig bistand. Det er naturlig nok de befolkningsgruppene som er mest negative til utviklingshjelp som i

sterkest grad er for å redusere bidraget til nødhjelp og bistand. Andelen som er for at bidraget til nødhjelp skal økes er omtrent dobbelt så stor i SV og Krf som i andre partier.

Dette er et vanskelig tema som veldig mange ikke har gjort seg opp noen mening om. "Vet ikke"-andelen er større enn på alle andre holdningsspørsmål i denne undersøkelsen. En femdel har ingen mening om størrelsen på nødhjelpen og en firedel har ingen mening om størrelsen på den langsiktige bistanden.

Figur 5.1. Holdning til om bidraget til nødhjelp og langsiktig bistand skal økes, reduseres eller er passe stort. 2001. Prosent

Tabell 5.1. Ulike befolkningsgruppers syn på Norges bidrag til nødhjelp og langsiktig bistand. 2001. Prosent

	Syn på nødhjelp					Syn på langsiktig bistand					Antall personer
	I alt	Økes	Passe stor	Reduseres	Ingen mening	I alt	Økes	Passe stor	Reduseres	Ingen mening	
Alle	100	19	54	6	21	100	17	45	11	26	1 274
Kjønn											
Mann	100	19	56	6	19	100	17	46	13	24	626
Kvinne	100	18	52	6	24	100	18	45	9	29	648
Alder											
16-24 år	100	24	47	5	24	100	23	42	7	28	210
25-44 år	100	15	56	8	21	100	16	43	11	30	505
45-66 år	100	20	57	5	17	100	19	49	13	19	408
67-79 år	100	19	48	3	30	100	7	49	11	33	151
Utdanning											
Grunnskolenivå	100	19	48	8	26	100	8	45	17	30	203
Videregående skolenivå	100	16	58	7	19	100	14	46	13	27	720
Universitet/høgskolenivå 1	100	25	49	3	23	100	28	44	3	25	236
Universitet/høgskolenivå 2+	100	23	50	3	23	100	39	33	5	23	64
Husholdningsinntekt											
Under 100 000 kr	100	36	43	2	20	100	31	36	2	31	61
100 000 - 199 999 kr	100	23	48	10	20	100	16	51	10	23	115
200 000 - 299 999 kr	100	15	54	6	25	100	13	45	14	28	151
300 000 - 399 999 kr	100	14	63	8	16	100	14	50	14	23	191
400 000 kr eller mer	100	19	55	6	20	100	19	44	11	26	546
Landsdel											
Akershus og Oslo	100	22	49	4	24	100	20	42	9	29	266
Hedmark og Oppland	100	20	53	7	20	100	13	44	18	25	107
Østlandet ellers	100	17	51	9	23	100	16	46	13	26	268
Agder og Rogaland	100	17	60	7	16	100	16	48	12	24	171
Vestlandet	100	17	57	6	20	100	18	47	11	23	213
Trøndelag	100	22	53	3	21	100	20	51	2	28	116
Nord-Norge	100	17	56	6	21	100	15	41	14	30	133
Bosted											
Spredtbygd	100	13	57	10	20	100	13	48	12	26	293
Tettbygd under 20 000	100	17	54	6	23	100	16	45	10	29	442
Tettbygd 20 000 - 99 999	100	20	56	4	20	100	17	44	14	24	270
Tettbygd 100 000 eller mer	100	26	49	5	20	100	23	43	9	25	265
Partisynpati											
Sosialistisk Venstreparti	100	31	42	3	23	100	35	40	5	21	154
Det norske Arbeiderparti	100	18	55	6	21	100	12	50	10	29	249
Venstre	100	15	59	7	19	100	30	48	4	19	27
Kristelig Folkeparti	100	30	52	3	15	100	26	49	5	20	115
Senterpartiet	100	16	62	5	16	100	15	51	11	24	55
Høyre	100	13	65	5	17	100	16	49	8	26	213
Fremskrittspartiet	100	14	53	13	20	100	4	40	31	25	154
Kontakt med u-land											
Kjenner noen fra u-land	100	24	51	6	20	100	25	44	9	23	600
Kjenner ingen fra u-land	100	14	57	6	22	100	10	47	14	29	664
Har vært i u-land	100	21	56	5	18	100	25	44	10	21	273
Har ikke vært i u-land	100	18	54	7	21	100	15	46	12	27	993
Holdning til u-hjelp											
For	100	20	56	4	20	100	19	48	7	26	1 124
Mot	100	10	34	32	23	100	3	25	44	28	117

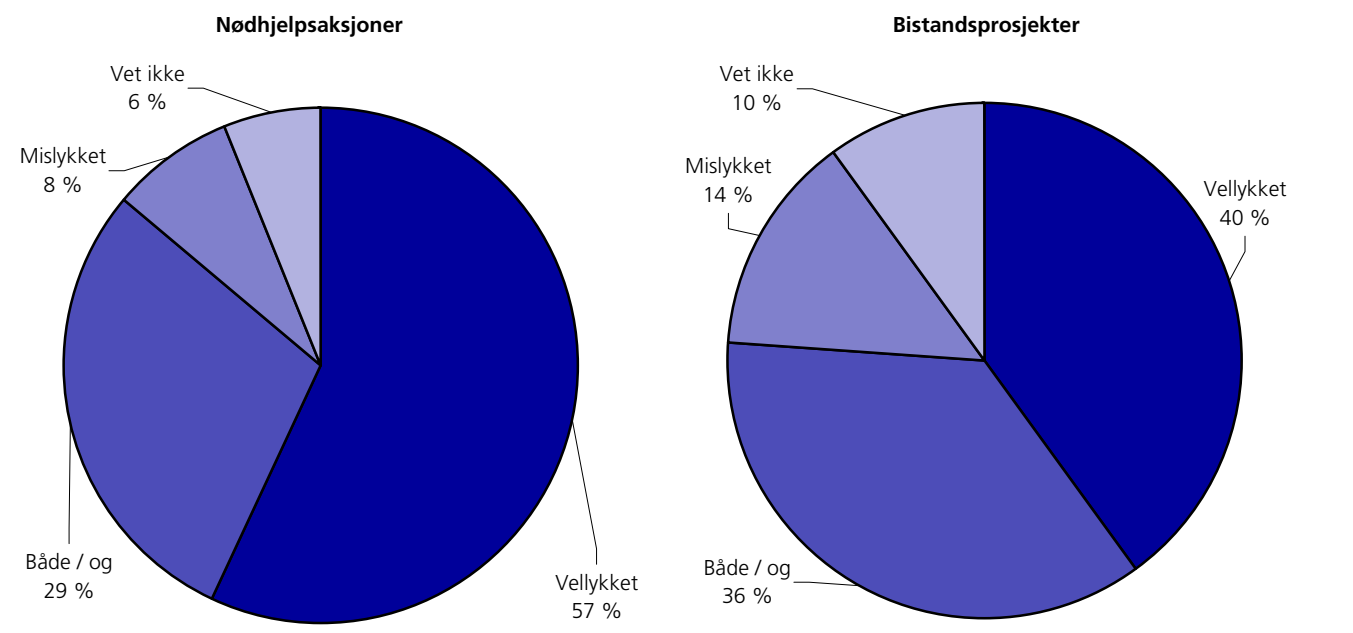
6. Har norske nødhjelpsaksjoner og bistandsprosjekter vært vellykket?

Hvilke holdninger man har til utviklingshjelp vil henge sammen med hvilken nytte man ser av hjelpen. 57 prosent mener nødhjelpsaksjonene Norge har deltatt i har vært vellykket, 40 prosent mener den langsiktige bistanden fra Norge har vært vellykket. Vi ser at de som er for utviklingshjelp vurderer bistanden og nødhjelpen som mer vellykket enn de som er mot utviklingshjelp. 6 prosent av de som er for utviklingshjelp mener nødhjelpsaksjonene har vært mislykket, mens 26 prosent av de som er mot mener det samme. Når det gjelder den langsiktige bistanden, mener 11 prosent av de som

er for utviklingshjelp at den har vært mislykket, sammenlignet med 38 prosent av de som er mot utviklingshjelp.

Det er altså en generell oppfatning i alle befolkningsgrupper av at nødhjelpsaksjonene har vært mer vellykket enn den langsiktige bistanden. Dette kan også være en årsak til at det er flere som er for å øke nødhjelpen enn den langsiktige bistanden, som vi så i forrige kapittel.

Figur 6.1. Vurdering om nødhjelpsaksjoner og bistandsprosjekt har vært vellykket. 2001. Prosent

Tabell 6.1. Ulike befolkningsgruppers vurdering av norske nødhjelpsaksjoner og langsiktige bistandsprosjekter. 2001. Prosent

	Vurdering av nødhjelpsaksjoner					Vurdering av langsiktig bistand					Antall personer
	I alt	Vellykket	Både/og	Mislykket	Vet ikke	I alt	Vellykket	Både/og	Mislykket	Vet ikke	
Alle	100	57	29	8	6	100	40	36	14	10	1 274
Kjønn											
Mann	100	55	30	8	6	100	37	38	16	9	626
Kvinne	100	59	29	7	5	100	43	35	11	11	648
Alder											
16-24 år	100	60	23	10	7	100	49	29	10	12	210
25-44 år	100	58	29	7	6	100	42	34	12	11	505
45-66 år	100	59	29	8	4	100	35	41	18	6	408
67-79 år	100	49	38	6	7	100	37	41	11	11	151
Utdanning											
Grunnskolenivå	100	54	31	8	7	100	42	32	14	11	203
Videregående skolenivå	100	58	30	8	4	100	42	35	13	9	720
Universitet/høgskolenivå 1	100	60	28	6	7	100	39	38	14	8	236
Universitet/høgskolenivå 2+	100	56	25	13	6	100	27	48	17	8	64
Husholdningsinntekt											
Under 100 000 kr	100	67	25	2	7	100	44	30	10	16	61
100 000 - 199 999 kr	100	52	33	8	7	100	43	33	14	10	115
200 000 - 299 999 kr	100	54	33	9	4	100	41	35	16	8	151
300 000 - 399 999 kr	100	63	25	7	5	100	40	34	16	10	191
400 000 kr eller mer	100	58	29	8	5	100	40	38	14	8	546
Landsdel											
Akershus og Oslo	100	57	28	7	8	100	38	37	13	12	266
Hedmark og Oppland	100	54	31	8	7	100	48	32	15	6	107
Østlandet ellers	100	63	23	8	6	100	45	32	12	11	268
Agder og Rogaland	100	53	35	9	3	100	43	35	15	8	171
Vestlandet	100	58	33	7	2	100	33	46	16	5	213
Trøndelag	100	54	35	6	4	100	39	44	10	7	116
Nord-Norge	100	58	25	8	9	100	41	29	14	17	133
Bosted											
Spredtbygd	100	55	28	10	7	100	41	32	16	11	293
Tettbygd under 20 000	100	58	31	7	4	100	38	40	12	10	442
Tettbygd 20 000 - 99 999	100	58	30	7	4	100	47	35	12	6	270
Tettbygd 100 000 eller mer	100	58	27	8	7	100	37	36	15	11	265
Partisympati											
Sosialistisk Venstreparti	100	58	31	6	5	100	42	37	12	9	154
Det norske Arbeiderparti	100	64	25	6	4	100	51	35	10	5	249
Venstre	100	70	22	4	4	100	48	30	19	4	27
Kristelig Folkeparti	100	73	18	4	4	100	51	32	8	9	115
Senterpartiet	100	58	35	-	7	100	42	38	13	7	55
Høyre	100	57	30	8	5	100	39	38	14	9	213
Fremskrittspartiet	100	45	33	19	3	100	30	40	24	6	154
Kontakt med u-land											
Kjenner noen fra u-land	100	58	28	9	5	100	40	35	16	9	600
Kjenner ingen fra u-land	100	58	30	7	5	100	42	38	11	9	664
Har vært i u-land	100	59	25	11	5	100	35	37	20	7	273
Har ikke vært i u-land	100	58	31	7	5	100	42	36	12	10	993
Holdning til u-hjelp											
For	100	60	29	6	5	100	43	37	11	9	1 124
Mot	100	35	30	26	9	100	21	32	38	9	117

7. Holdninger til ulike former for utviklingshjelp

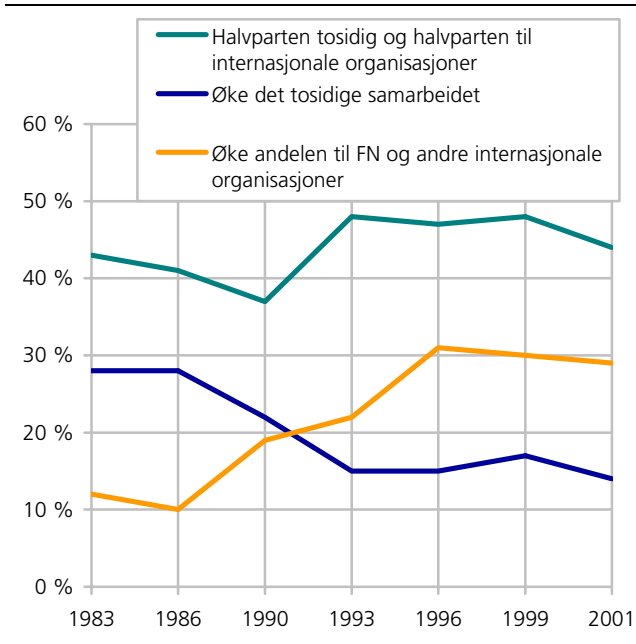
Skal utviklingshjelpen gå direkte til mottakerlandene eller gjennom organisasjoner, og skal hjelpen gis som langsiktig bistand eller som nødhjelp? I dag går halvparten direkte og halvparten gjennom organisasjoner. 14 prosent av befolkningen mener at andelen direkte til mottakerlandene bør økes, mens 29 prosent mener andelen gjennom organisasjoner bør økes. 13 prosent har ingen mening om dette spørsmålet. Holdningene til dette spørsmålet har vært relativt stabile siden siste del av 1990-tallet.

De som er mest negative til utviklingshjelp heller mest i retning av at andelen gjennom organisasjoner bør

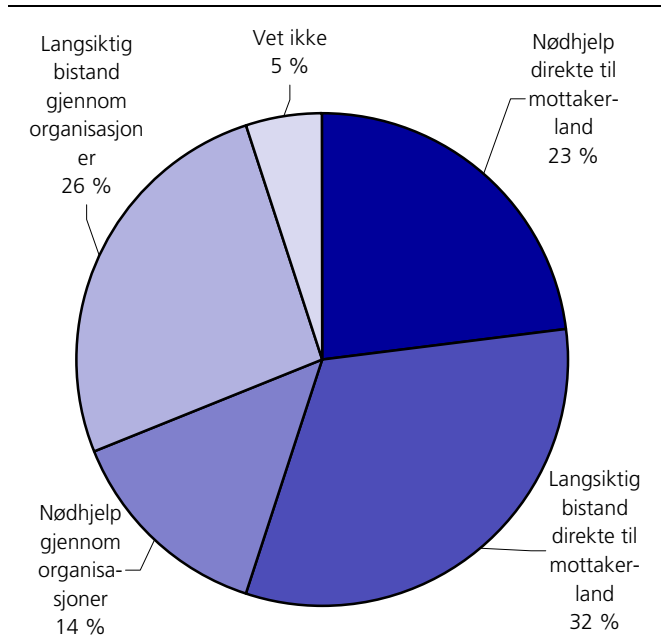
økes, ellers er det ingen større forskjeller blant de ulike befolkningsgruppene.

Når det gjelder hvilken form for bistand man mener er viktigst, er det ingen som klart peker seg ut. En av tre mener langsiktig bistand direkte til mottakerlandet er det viktigste, mens bare 14 prosent mener nødhjelp gjennom organisasjoner er det viktigste. Det kan være grunn til å bemerke at hele 58 prosent mener langsiktig bistand (enten direkte eller gjennom organisasjoner) er viktigst, til tross for at man heller vil øke nødhjelpen enn den langsiktige bistanden, og at man vurderer nødhjelpsaksjoner som mer vellykket.

Figur 7.1. Holdning til hvordan utviklingshjelpen bør fordeles. 1983-2001. Prosent

Figur 7.2. Hvilken form for bistand er viktigst? 2001. Prosent

Tabell 7.1. Ulike befolkningsgruppers holdning til ulike former for bistand. 2001. Prosent

	Fordeling bi/multilateral bistand						Viktigste former for bistand						
	I alt	Gi som nå	Øke andel bilateralt	Øke andel multilateral	Vet ikke	Antall personer	I alt	Bilateralt nødhjelp	Bilateral langsiktig bistand	Multilateral nødhjelp	Multi-lateral langsiktig bistand	Vet ikke	Antall personer
Alle	100	44	14	29	13	1 274	100	23	32	14	26	5	856
Kjønn													
Mann	100	43	15	31	11	626	100	24	30	15	27	4	439
Kvinne	100	45	14	27	14	648	100	22	34	14	24	5	417
Alder													
16-24 år	100	42	17	27	14	210	100	20	35	16	26	3	118
25-44 år	100	47	15	27	11	505	100	25	31	12	28	4	363
45-66 år	100	44	15	30	11	408	100	23	33	15	24	6	302
67-79 år	100	39	9	32	21	151	100	23	33	18	21	5	73
Utdanning													
Grunnskolenivå	100	39	10	31	20	203	100	29	28	18	22	3	90
Videregående skolenivå	100	43	17	30	9	720	100	23	31	17	26	3	499
Universitet/høgskolenivå 1	100	47	11	28	14	236	100	18	39	8	27	8	185
Universitet/høgskolenivå 2+	100	52	16	19	14	64	100	22	33	5	31	9	55
Husholdningsinntekt													
Under 100 000 kr	100	39	16	28	16	61	100	11	34	11	31	11	35
100 000 - 199 999 kr	100	43	13	24	20	115	100	27	34	11	25	3	64
200 000 - 299 999 kr	100	43	13	33	11	151	100	19	34	21	22	3	99
300 000 - 399 999 kr	100	46	14	33	7	191	100	28	25	13	28	6	142
400 000 kr eller mer	100	47	16	28	10	546	100	23	34	13	25	5	401
Landsdel													
Akershus og Oslo	100	45	15	27	12	266	100	18	36	14	25	7	206
Hedmark og Oppland	100	48	8	36	7	107	100	28	31	15	22	3	67
Østlandet ellers	100	45	16	25	14	268	100	28	27	10	29	7	167
Agder og Rogaland	100	38	13	31	18	171	100	23	29	17	28	3	107
Vestlandet	100	53	15	26	7	213	100	29	28	16	25	2	155
Trøndelag	100	33	20	37	10	116	100	10	46	17	24	3	59
Nord-Norge	100	41	12	29	19	133	100	21	37	15	24	3	95
Bosted													
Spredtbygd	100	43	10	31	16	293	100	25	28	12	30	5	182
Tettbygd under 20 000	100	44	16	28	12	442	100	26	31	14	25	4	284
Tettbygd 20 000 - 99 999	100	50	15	23	11	270	100	24	30	15	26	5	184
Tettbygd 100 000 eller mer	100	40	17	32	11	265	100	17	40	16	24	4	205
Partisynpati													
Sosialistisk Venstreparti	100	52	12	25	11	154	100	21	33	9	31	7	121
Det norske Arbeiderparti	100	46	15	30	9	249	100	23	34	13	27	3	168
Venstre	100	44	19	26	11	27	100	9	23	14	50	5	22
Kristelig Folkeparti	100	50	20	25	5	115	100	20	37	13	27	3	86
Senterpartiet	100	45	9	29	16	55	100	21	41	5	23	10	39
Høyre	100	45	16	30	9	213	100	26	34	12	25	3	154
Fremskrittspartiet	100	40	12	38	10	154	100	29	20	25	19	6	95
Kontakt med u-land													
Kjenner noen fra u-land	100	43	17	30	12	600	100	19	35	14	26	5	444
Kjenner ingen fra u-land	100	46	13	28	13	664	100	28	29	14	25	4	411
Har vært i u-land	100	44	21	26	10	273	100	19	39	10	27	5	211
Har ikke vært i u-land	100	45	13	30	13	993	100	24	30	16	26	4	643
Holdning til u-hjelp													
For	100	47	15	26	11	1 124	100	24	33	12	26	5	774
Mot	100	24	9	48	19	117	100	22	21	35	17	5	63

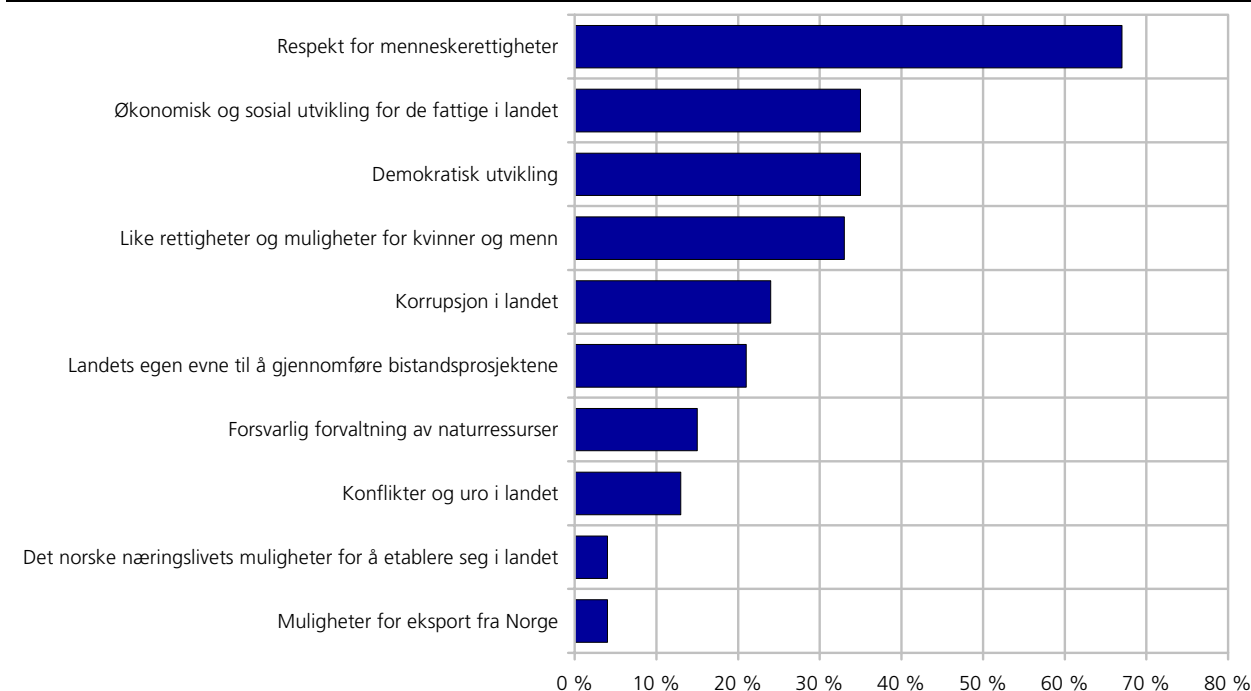
8. Er det riktig å stille betingelser for utviklingshjelpen?

91 prosent av befolkningen mener det er riktig å stille betingelser for utviklingshjelpen. I 1996 var andelen 96, og i 1999 94 prosent. Den eldste aldersgruppen mener i mindre grad enn andre at det er riktig å stille betingelser.

I alle befolkningsgrupper anses respekt for menneskerettigheter som den viktigste betingelsen av ti foreslåtte. Hele 67 prosent nevner denne. Andelen som nevner denne er lavest i den eldste aldersgruppen med

bare 49 prosent. I 1999 ble denne betingelsen nevnt av hele 79 prosent. Ellers er også demokratisk utvikling, økonomisk og sosial utvikling for de fattige i landet og like rettigheter for kvinner og menn viktige betingelser. Kun 4 prosent mener at det er viktig å stille betingelser om eksport fra Norge og tilrettelegging for norsk næringsliv. Kvinner legger mer vekt på likestilling enn menn som i stedet legger vekt på betingelser knyttet til demokratisk utvikling og korrupsjon.

Figur 8.1. Andel som mener det er riktig å stille ulike typer betingelser for utviklingshjelpen. 2001. Prosent

Tabell 8.1. Andel i ulike befolkningsgrupper som mener det er riktig å stille ulike typer betingelser ved tildeling av utviklingshjelp. 2001. Prosent

	Riktig å stille betingelser	Respekt for menneskerett	Ekspert fra Norge	Demokratisk utvikling	Økonomisk og sosial utvikling	Norsk næringsliv	Forvaltning av naturress.	Like rettigheter for kvinner og menn	Egen evne til å gjennomføre prosjekt	Konflikter og uro	Korrupsjon i landet	Antall personer
Alle	91	67	4	35	35	4	15	33	21	13	24	1 274
Kjønn												
Mann	93	65	6	41	33	4	13	28	20	14	29	626
Kvinne	90	68	3	30	36	3	16	38	22	13	20	648
Alder												
16-24 år	85	64	4	28	35	1	16	38	15	19	16	210
25-44 år	96	73	5	38	36	3	15	31	23	17	28	505
45-66 år	93	67	5	39	37	4	13	32	22	8	26	408
67-79 år	80	49	3	27	22	6	14	34	19	10	19	151
Utdanning												
Grunnskolenivå	88	57	5	24	33	6	11	35	13	13	24	203
Videregående skolenivå	91	67	5	36	34	3	15	36	21	14	24	720
Universitet/høgskolenivå 1	95	77	2	43	36	3	17	25	25	11	26	236
Universitet/høgskolenivå 2+	95	63	5	47	39	5	14	23	41	11	34	64
Husholdningsinntekt												
Under 100 000 kr	89	69	3	34	31	3	18	33	15	21	21	61
100 000 - 199 999 kr	87	58	3	30	25	3	13	31	20	9	27	115
200 000 - 299 999 kr	94	66	5	35	33	7	18	40	20	11	20	151
300 000 - 399 999 kr	94	70	5	32	31	4	16	36	23	14	31	191
400 000 kr eller mer	94	70	5	43	40	3	14	30	25	13	25	546
Landsdel												
Akershus og Oslo	95	73	2	39	35	2	16	31	26	14	29	266
Hedmark og Oppland	91	68	9	26	36	6	11	35	25	15	24	107
Østlandet ellers	91	62	4	38	37	4	15	34	20	10	19	268
Agder og Rogaland	91	70	6	29	27	3	12	39	12	17	31	171
Vestlandet	89	67	3	39	30	3	16	31	24	11	20	213
Trøndelag	92	63	5	34	43	4	17	28	17	18	29	116
Nord-Norge	87	62	5	33	37	5	12	32	21	11	21	133
Bosted												
Spredtbygd	89	65	6	31	33	4	15	36	19	17	21	293
Tettbygd under 20 000	90	64	5	37	33	4	13	30	23	14	26	442
Tettbygd 20 000 - 99 999	92	67	5	35	39	4	14	34	19	10	21	270
Tettbygd 100 000 eller mer	94	73	2	37	35	3	18	33	22	11	29	265
Partisynpati												
Sosialistisk Venstreparti	92	74	3	42	46	1	19	27	22	9	22	154
Det norske Arbeiderparti	91	65	4	35	35	3	10	32	25	16	22	249
Venstre	96	89	-	44	33	-	19	33	11	15	41	27
Kristelig Folkeparti	91	68	2	30	37	6	20	36	23	11	23	115
Senterpartiet	89	65	4	31	27	-	25	33	16	18	24	55
Høyre	94	69	5	46	31	5	11	34	26	8	30	213
Fremskrittspartiet	97	69	11	28	31	8	12	40	19	16	26	154
Kontakt med u-land												
Kjenner noen fra u-land	92	72	4	38	36	3	15	32	21	15	26	600
Kjenner ingen fra u-land	91	63	5	33	34	4	14	34	22	12	23	664
Har vært i u-land	94	66	4	38	37	5	14	28	27	16	30	273
Har ikke vært i u-land	91	67	5	35	34	3	15	34	20	12	23	993
Holdning til u-hjelp												
For	91	68	4	36	35	3	16	33	22	13	24	1 124
Mot	94	56	8	27	29	12	8	34	19	17	28	117

9. Hvorfor er det vanskelig å skape vekst i utviklingslandene?

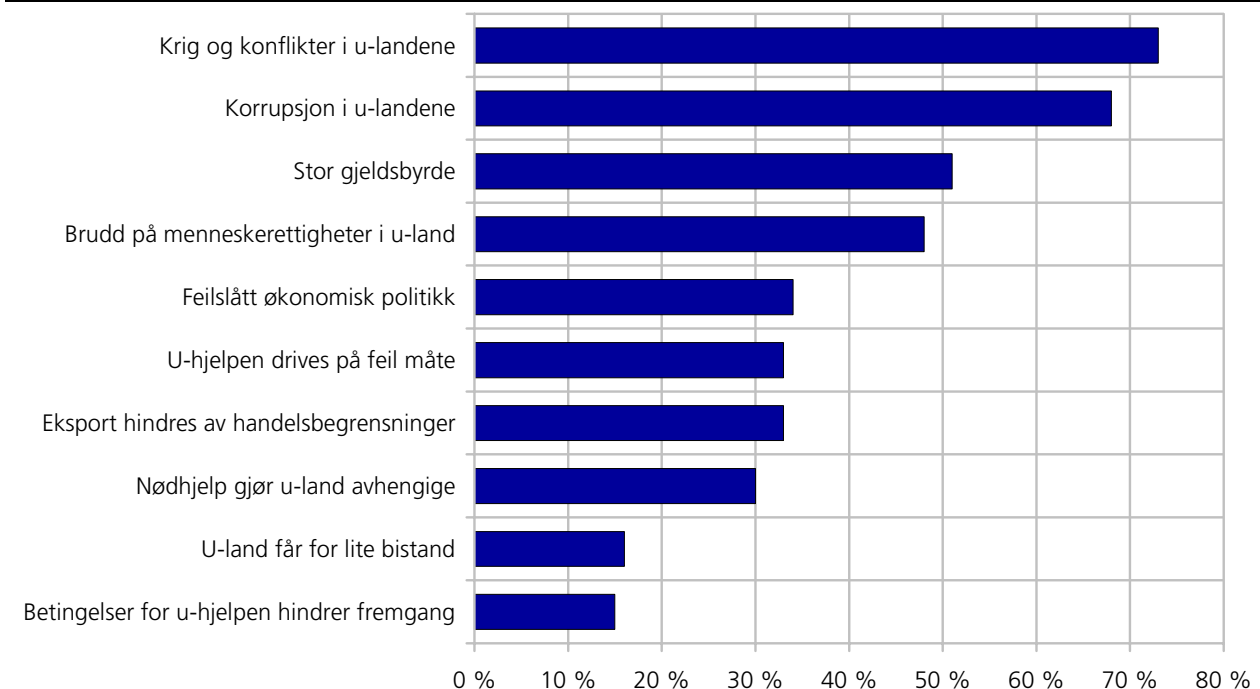
Krig og konflikter anses som en svært viktig årsak til at det er vanskelig å skape vekst i utviklingslandene. 73 prosent mener at krig og konflikter i utviklingslandene er en svært viktig årsak til at det er vanskelig å få til vekst i utviklingslandene. 68 prosent mener korrupsjon er en svært viktig årsak. At utviklingslandene får for lite hjelp, og at betingelsene knyttet til hjelpen hindrer fremgang blir kun sett på som svært viktig av henholdsvis 16 og 17 prosent. De som er motstandere av utviklingshjelp legger større vekt på interne årsaker enn andre.

Når respondentene blir bedt om å velge ut en av disse årsakene til at det er vanskelig å skape vekst i utviklingslandene, mener 26 prosent at krig og konflikter er

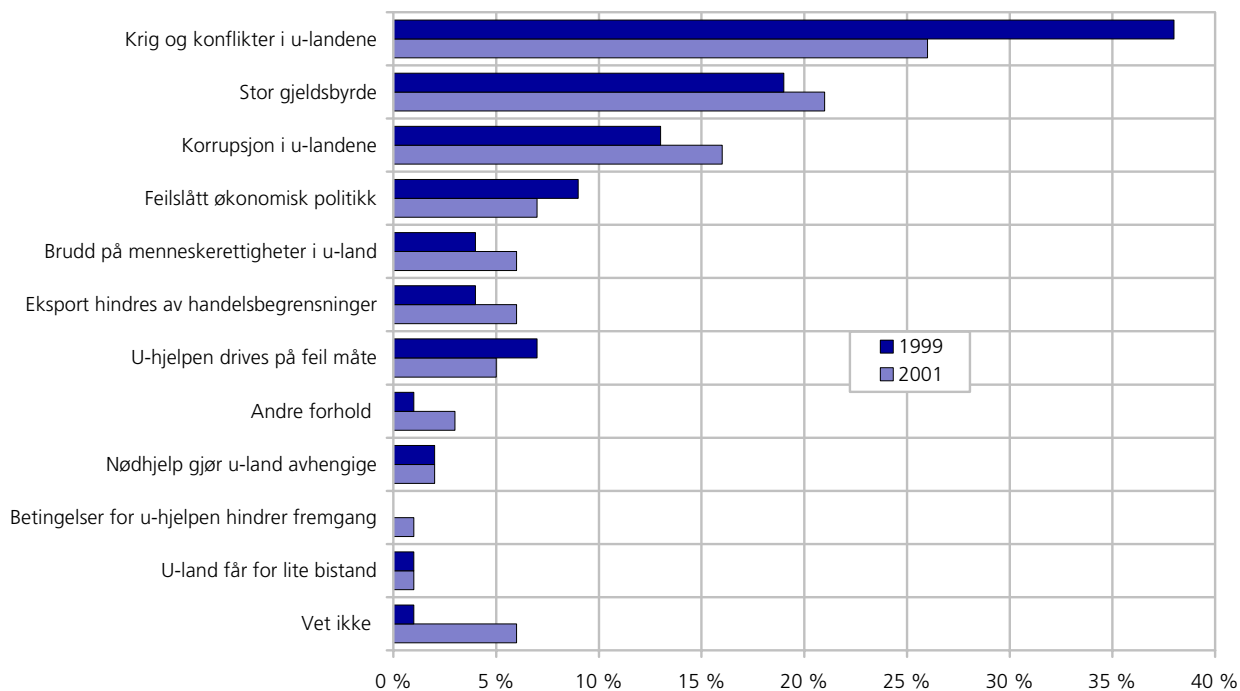
viktigst, mens 21 prosent mener gjeldsbyrden er det viktigste. I 1999 var det 38 prosent som mente at krig og konflikter var den viktigste faktoren som hindret utvikling, 19 prosent mente det var gjeldsbyrden. 16 prosent mener korrupsjon er den viktigste årsaken, samtidig som to av tre mener korrupsjon er en svært viktig årsak.

Gjeldsbyrden er den viktigste årsaken, mener hele 42 prosent av SV-velgerne, sammenlignet med 10 prosent av Frp-velgerne. Krig og konflikter i utviklingslandene og korrupsjon i utviklingslandene anses som viktigste årsak av henholdsvis 35 og 21 prosent av Frp-velgerne, sammenlignet med henholdsvis 21 og 10 prosent av SV-velgerne.

Figur 9.1. Andel som mener ulike forhold er svært viktige årsaker til at det er vanskelig å få til vekst i utviklingsland. 2001. Prosent

Figur 9.2. Andel som mener ulike forhold er viktigste årsak til at det er vanskelig å få til vekst i utviklingsland. 1999 og 2001. Prosent

Tabell 9.1. Andel i ulike befolkningsgrupper som har nevnt gitte forhold som svært viktige årsaker til at det er vanskelig å skape vekst i utviklingslandene. 2001. Prosent

	Stor gjeldsbyrde	Eksport hindres av handelsbegrensninger	U-land fører feilslått øk. politikk	U-land får for lite int. hjelp	U-hjelpen drives på feil måte	Krig og konflikter i u-landene	Korrupsjon i u-landene	Nødhjelp gjør u-landene avhengige	Betingelser for u-hjelp hindrer fremgang	Brudd på menneskerettigheter	Antall personer
Alle	51	33	34	16	33	73	68	30	15	48	1 274
Kjønn											
Mann	51	35	35	16	34	72	66	29	17	44	626
Kvinne	50	32	32	17	31	73	69	30	12	52	648
Alder											
16-24 år	53	29	25	19	32	69	57	28	17	47	210
25-44 år	52	33	34	14	34	75	68	28	11	45	505
45-66 år	50	39	37	17	32	73	72	33	17	50	408
67-79 år	47	23	36	17	33	68	68	26	17	57	151
Utdanning											
Grunnskolenivå	46	29	42	16	31	73	69	35	18	59	203
Videregående skolenivå	51	34	36	18	38	75	70	33	15	52	720
Universitet/høgskolenivå 1	59	37	25	16	23	68	63	18	9	35	236
Universitet/høgskolenivå 2+	48	36	22	11	22	70	66	17	8	31	64
Husholdningsinntekt											
Under 100 000 kr	52	21	23	28	31	67	59	20	11	52	61
100 000 - 199 999 kr	47	37	39	15	35	74	72	34	17	58	115
200 000 - 299 999 kr	51	32	33	18	32	74	70	34	15	46	151
300 000 - 399 999 kr	46	35	40	17	33	75	67	31	15	53	191
400 000 kr eller mer	55	35	34	16	34	74	71	29	15	47	546
Landsdel											
Akershus og Oslo	58	35	33	15	34	76	73	27	14	44	266
Hedmark og Oppland	43	23	38	20	37	73	64	27	10	57	107
Østlandet ellers	52	34	36	16	35	68	69	32	16	50	268
Agder og Rogaland	44	42	36	21	37	81	71	36	16	58	171
Vestlandet	52	32	30	13	26	72	66	28	14	40	213
Trøndelag	50	23	33	14	26	66	65	24	18	46	116
Nord-Norge	48	38	32	18	33	70	59	32	12	48	133
Bosted											
Spredtbygd	47	29	33	14	35	73	65	32	15	48	293
Tettbygd under 20 000	50	33	36	17	29	70	66	29	13	49	442
Tettbygd 20 000 - 99 999	51	37	35	19	36	72	70	30	15	52	270
Tettbygd 100 000 eller mer	56	35	31	16	33	77	70	27	16	44	265
Partisympati											
Sosialistisk Venstreparti	68	40	19	24	22	64	60	23	9	40	154
Det norske Arbeiderparti	51	37	35	21	30	73	71	27	16	50	249
Venstre	52	33	22	7	26	85	63	22	7	48	27
Kristelig Folkeparti	57	31	37	19	27	71	65	28	13	44	115
Senterpartiet	42	22	25	5	20	75	73	27	9	49	55
Høyre	52	38	33	14	37	75	72	31	12	43	213
Fremskrittspartiet	47	29	49	15	51	82	75	42	18	62	154
Kontakt med u-land											
Kjenner noen fra u-land	58	37	33	19	34	74	71	29	13	48	600
Kjenner ingen fra u-land	45	30	35	15	32	72	65	30	16	49	664
Har vært i u-land	55	39	34	16	38	74	72	33	15	48	273
Har ikke vært i u-land	50	32	34	16	32	72	67	29	15	49	993
Holdning til u-hjelp											
For	53	34	32	17	30	73	67	28	14	48	1 124
Mot	33	36	52	9	54	74	74	45	21	57	117

Tabell 9.2. Ulike befolkningsgruppers angivelse av viktigste årsak til at det er vanskelig å skape vekst i utviklingslandene. 2001.
Prosent

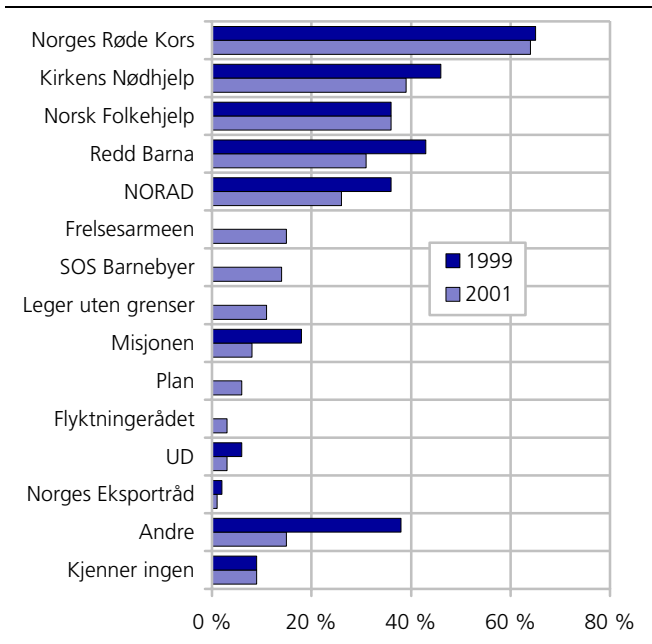
	I alt	Stor gjeldsbyrde	Eksport hindres av handelsbegrensninger	U-land fører feilslått øk. politikk	U-land får for lite int. hjelp	U-hjelpen drives på feil måte	Krig og konflikter i u-landene	Korrupsjon i u-landene	Nødhjelp gjør u-landene avhengige	Betingelser for u-hjelp hindrer fremgang	Brudd på menneskerettigheter	Andre forhold	Vet ikke	Antall personer
Alle	100	21	6	7	1	5	26	16	2	1	6	3	6	1 274
Kjønn														
Mann	100	21	6	8	1	5	24	19	2	1	4	4	5	626
Kvinne	100	21	6	7	1	5	27	13	2	0	8	2	8	648
Alder														
16-24 år	100	25	7	8	1	5	27	11	2	0	8	1	5	210
25-44 år	100	24	7	8	1	5	27	16	1	1	5	2	4	505
45-66 år	100	18	5	6	1	5	27	19	2	0	6	4	5	408
67-79 år	100	13	4	10	1	5	16	15	3	1	8	4	21	151
Utdanning														
Grunnskolenivå	100	14	3	8	0	3	26	17	2	-	7	3	15	203
Videregående skolenivå	100	20	6	8	1	5	27	17	2	0	7	2	5	720
Universitet/høgskolenivå 1	100	31	8	4	1	6	20	14	1	1	6	3	3	236
Universitet/høgskolenivå 2+	100	23	11	5	2	6	22	11	3	5	2	6	5	64
Husholdningsinntekt														
Under 100 000 kr	100	26	3	3	2	2	23	23	-	-	11	-	7	61
100 000 - 199 999 kr	100	15	4	4	2	5	26	17	2	-	8	5	11	115
200 000 - 299 999 kr	100	27	7	9	1	5	17	17	1	1	5	4	5	151
300 000 - 399 999 kr	100	21	7	9	1	5	30	16	2	1	3	2	4	191
400 000 kr eller mer	100	20	7	8	1	5	27	16	3	1	6	3	3	546
Landsdel														
Akershus og Oslo	100	23	6	8	2	8	19	17	2	0	7	2	6	266
Hedmark og Oppland	100	17	5	8	2	7	27	16	6	-	6	1	7	107
Østlandet ellers	100	18	6	9	0	4	27	16	0	1	8	3	7	268
Agder og Rogaland	100	23	5	5	2	3	27	13	2	-	11	3	5	171
Vestlandet	100	21	7	6	0	6	29	17	2	1	3	3	5	213
Trøndelag	100	22	5	9	-	3	29	15	2	2	5	2	7	116
Nord-Norge	100	23	8	6	2	3	26	15	2	-	2	5	8	133
Bosted														
Spredtbygd	100	18	5	8	1	3	32	14	2	0	4	3	10	293
Tettbygd under 20 000	100	20	7	7	0	5	23	17	2	1	7	3	7	442
Tettbygd 20 000 - 99 999	100	26	6	9	2	5	24	13	3	1	6	3	4	270
Tettbygd 100 000 eller mer	100	20	6	7	1	6	25	18	1	1	8	2	5	265
Partisynpati														
Sosialistisk Venstreparti	100	42	8	3	3	1	21	10	2	2	5	1	1	154
Det norske Arbeiderparti	100	21	4	8	1	6	28	16	0	0	8	4	4	249
Venstre	100	19	11	7	4	7	26	11	7	-	4	4	-	27
Kristelig Folkeparti	100	22	6	12	-	3	18	17	4	1	7	3	6	115
Senterpartiet	100	16	4	5	2	5	27	15	4	-	5	7	9	55
Høyre	100	19	8	8	1	5	23	20	1	1	5	2	7	213
Fremskrittspartiet	100	10	3	7	-	5	35	21	1	-	7	3	7	154
Kontakt med u-land														
Kjenner noen fra u-land	100	23	8	5	1	5	27	16	2	1	7	4	3	600
Kjenner ingen fra u-land	100	20	5	10	1	5	25	16	2	1	6	2	9	664
Har vært i u-land	100	19	7	5	1	8	24	19	1	1	7	3	3	273
Har ikke vært i u-land	100	21	6	8	1	4	26	15	2	1	6	3	7	993
Holdning til u-hjelp														
For	100	23	6	7	1	5	26	15	2	1	6	3	5	1 124
Mot	100	4	3	10	-	9	27	23	3	-	8	4	9	117

10. Kunnskap om NORAD og andre organisasjoner som arbeider med utviklingshjelp

I hvilken grad er organisasjoner som driver med utviklingshjelp kjent i befolkningen? I undersøkelsen stilte vi spørsmålet åpent, og respondenten skulle nevne de han/hun kjente til. Det er Røde Kors som er den klart mest kjente organisasjonen, den nevnes av to av tre. Mange nevner også til Norsk Folkehjelp, Kirkens Nødhjelp, Redd Barna og Norad. Kjennskapet til de tre sistnevnte har gått sterkt tilbake siden 1999. Det er ingen av organisasjonene som er bedre kjent i 2001 enn i 1999, men andelen som ikke kjenner noen organisasjoner er stabil. Andelen "Andre" er redusert, trolig fordi det ble lagt til noen nye organisasjoner på listen.

En forklaring på at kjennskapet til organisasjonene er redusert, kan være at intervjuene denne gang foregikk over telefon, mens det gjaldt bare en firedel av intervjuene i 1999. Trolig blir både respondentene mindre tålmodig i telefonen, og kan derfor nevne færre organisasjoner.

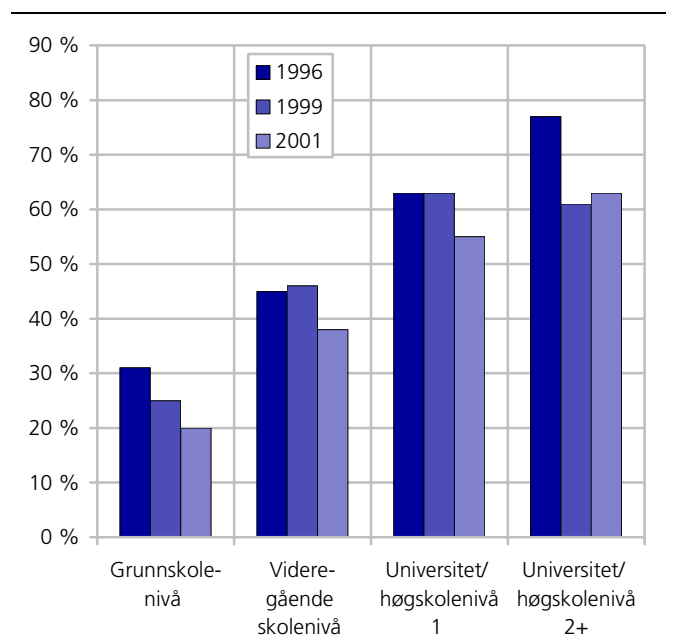
Figur 10.1. Andel som oppgir ulike organisasjoner som arbeider med utviklingshjelp. 1999 og 2001. Prosent

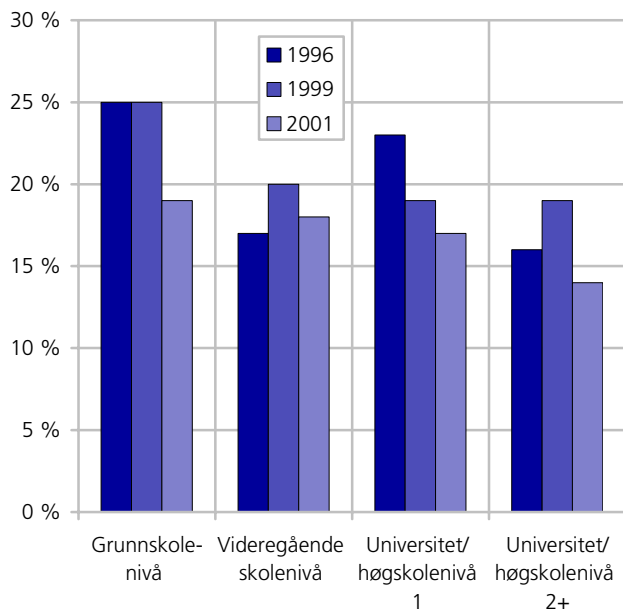

I 1999 var det 36 prosent som nevnte NORAD som en av disse organisasjonene, i 2001 var andelen redusert til 26 prosent. Hvilken betydning har dette for kunnskapen om hvordan NORAD arbeider? 39 prosent vet at det er lang-siktig bistand direkte til mottakerlandet som er NORADs ansvarsområde. I 1999 var det 46 prosent, og i 1996 var det 48 prosent. 33 prosent svarer at de ikke vet, og resten (28 prosent) svarer feil. Andelen som svarer riktig er redusert for alle utdanningsgrupper, men er som ventet høyest blant de med lang utdanning.

Når det gjelder måten NORAD engasjerer seg i utviklingsprosjekt, svarer bare 18 prosent at de støtter andres prosjekt. I 1999 var denne andelen 21, og i 1996 20 prosent. 15 prosent svarer at de ikke vet, mens de resterende 66 prosent svarer feil, altså at NORAD driver egne prosjekt. På dette spørsmålet er det faktisk de med høyest utdanning som svarer minst riktig. Andelen "Vet ikke" er lavere her enn for hva som er NORADs viktigste ansvarsområde, det kan tyde på at flere tror de vet svaret, selv om det er feil.

Figur 10.2. Andel som svarer "langsiktig bistand direkte til mottakerlandet" etter utdanningsnivå. 1996, 1999 og 2001. Prosent

Figur 10.3. Andel som svarer "andres prosjekt" etter utdanningsnivå. 1996, 1999 og 2001. Prosent

Det er bare 5 prosent som svarer riktig både på NORADs ansvarsområde og hvordan de er involvert i prosjekt. 33 prosent svarer bare riktig på ansvarsområde, og 13 prosent svarer bare riktig på hvilken type prosjekt NORAD er med i. 48 prosent svarte feil på begge.

Kanskje kan en forklaring på at andelen som svarer "andres prosjekt" er så lav være at det for mange virker mest positivt at NORAD driver egne prosjekt, og at man derfor tror det er det svaret som forventes. Det kan også være vanskelig å se sammenhengen mellom NORADs viktigste arbeidsområde som er langsiktig bistand *direkte* til mottakerlandet og NORADs involvering i andres prosjekt.

Tabell 10.1. Befolkningens kjennskap til organisasjoner og statlige institusjoner som arbeider med forskjellige former for utviklingshjelp. 2001. Prosent

	Norad	Uten-riks-departemen- tet	Norges Ekspor- tråd	Kir- kens Nød- hjelp	Redd Barna	Norges Røde Kors	Norsk Folke- hjelp	Flykt- ning- rådet	Plan	SOS- Barne- byer	Leger uten gren- ser	Frel- ses- armee- sjonen	Mi- sjonen	Andre	Kjen- ner- ingen	Antall per- soner
Alle	26	3	1	39	31	64	24	3	6	14	11	15	8	15	9	1 274
Kjønn																
Mann	30	3	1	43	30	66	30	3	4	10	11	14	8	13	8	626
Kvinne	23	3	1	35	32	62	19	3	8	18	10	15	8	17	11	648
Alder																
16-24 år	9	1	1	32	30	60	8	1	4	10	7	18	5	18	13	210
25-44 år	27	4	1	39	36	70	28	4	9	17	11	14	8	18	7	505
45-66 år	38	3	1	43	29	61	30	3	4	12	11	13	11	12	7	408
67-79 år	17	1	-	38	22	58	19	3	1	14	13	17	8	9	16	151
Utdanning																
Grunnskolenivå	15	1	-	28	22	55	16	2	4	10	6	12	6	10	15	203
Videregående skolenivå	24	3	1	40	30	64	23	2	5	14	11	17	9	13	9	720
Universitet/høgskolenivå 1	42	5	1	46	39	69	33	6	11	18	12	11	11	24	4	236
Universitet/høgskolenivå 2+	48	6	2	58	39	75	47	8	5	9	17	13	9	23	5	64
Husholdningsinntekt																
Under 100 000 kr	20	3	-	33	36	64	16	-	5	10	10	10	10	10	10	61
100 000 - 199 999 kr	20	2	-	37	26	70	14	2	3	12	8	23	6	9	10	115
200 000 - 299 999 kr	30	2	1	37	26	66	24	1	5	12	13	18	7	17	11	151
300 000 - 399 999 kr	29	3	-	43	35	64	30	2	5	15	9	15	8	17	8	191
400 000 kr eller mer	32	3	1	44	33	68	31	5	8	15	12	12	10	17	6	546
Landsdel																
Akershus og Oslo	34	2	0	38	30	69	28	6	7	12	17	14	6	19	9	266
Hedmark og Oppland	30	2	-	35	28	64	27	1	3	17	11	12	10	12	9	107
Østlandet ellers	24	3	1	40	26	65	21	4	7	17	7	14	8	12	12	268
Agder og Rogaland	20	4	1	46	32	60	22	4	4	12	9	17	13	12	9	171
Vestlandet	24	2	1	46	40	67	24	1	8	16	11	18	11	18	4	213
Trøndelag	24	3	-	33	27	63	25	1	5	8	9	15	7	14	14	116
Nord-Norge	26	5	-	32	30	55	26	3	3	12	8	11	5	13	11	133

	Norad	Uten- riks- depar- temen- tet	Norges Ekspor- tråd	Kir- kens Nød- hjelp	Redd Barna	Norges Røde Kors	Norsk Folke- hjelp	Flykt- ninge rådet	Plan	SOS- Barne- byer	Leger uten gren- ser	Frel- ses- armee n	Mi- sjonen	Andre	Kjen- ner ingen	Antall per- soner
Bosted																
Spredtbygd	24	3	-	39	32	59	25	3	4	13	6	14	10	10	11	293
Tettbygd under 20 000	23	3	0	40	29	64	25	2	6	15	11	16	10	15	7	442
Tettbygd 20 000 - 99 999	26	3	1	41	33	65	21	4	9	14	11	13	6	16	11	270
Tettbygd 100 000 eller mer	36	3	2	38	31	68	27	4	5	13	14	14	7	20	8	265
Partisympati																
Sosialistisk Venstreparti	38	2	1	47	42	67	28	5	12	19	9	14	6	16	7	154
Det norske Arbeiderparti	27	4	1	38	29	63	29	3	7	10	12	12	6	15	11	249
Venstre	41	4	4	63	22	63	33	-	4	22	11	11	22	22	7	27
Kristelig Folkeparti	24	2	1	62	33	57	19	4	3	24	10	18	21	20	9	115
Senterpartiet	24	5	2	42	29	69	25	5	5	11	13	24	13	15	9	55
Høyre	31	3	1	36	35	69	26	5	4	15	13	11	8	19	7	213
Fremskrittspartiet	19	1	-	36	21	70	25	1	4	7	8	22	8	10	12	154
Kontakt med u-land																
Kjenner noen fra u-land	33	4	1	42	35	71	28	3	8	14	13	17	10	19	5	600
Kjenner ingen fra u-land	21	2	1	38	28	58	21	3	4	14	9	13	7	11	14	664
Har vært i u-land	37	5	2	45	33	70	32	3	8	12	15	16	11	18	5	266
Har ikke vært i u-land	24	3	1	38	31	63	23	3	5	14	10	14	8	14	10	993
Holdning til u-hjelp																
For	26	3	1	41	33	66	25	3	6	15	11	14	9	16	9	1 124
Mot	26	3	-	31	19	53	20	3	3	9	5	15	7	9	15	117

Tabell 10.2. Ulike befolkningsgruppers kunnskap om hvilken form for bistand som er NORADs viktigste ansvarområde, og om hva NORADs bevilgninger går til. 2001. Prosent

	NORADs ansvarområde					Vet ikke	Hvilke prosjekter støtter NORAD				
	I alt	Bilateral nødhjelp	Bilateral langsigtig bistand	Multilateral nødhjelp	Multilateral langsigtig bistand		I alt	Egne prosjekt	Andres prosjekt	Vet ikke	Antall personer
Alle	100	9	39	7	13	33	100	66	18	15	1 274
Kjønn											
Mann	100	8	42	6	14	30	100	69	18	13	626
Kvinne	100	9	35	7	12	36	100	64	19	17	648
Alder											
16-24 år	100	11	24	9	12	44	100	52	29	19	210
25-44 år	100	9	41	8	14	28	100	72	17	11	505
45-66 år	100	6	50	5	13	26	100	73	15	12	408
67-79 år	100	11	19	4	14	52	100	49	17	34	151
Utdanning											
Grunnskolenivå	100	10	20	8	6	56	100	49	19	33	203
Videregående skolenivå	100	8	38	7	16	31	100	69	18	13	720
Universitet/høgskolenivå 1	100	6	55	6	12	22	100	73	17	9	236
Universitet/høgskolenivå 2+	100	6	63	2	16	14	100	81	14	5	64
Husholdningsinntekt											
Under 100 000 kr	100	10	26	8	13	43	100	64	23	13	61
100 000 - 199 999 kr	100	12	27	5	11	44	100	58	17	24	115
200 000 - 299 999 kr	100	5	36	7	17	34	100	62	20	18	151
300 000 - 399 999 kr	100	13	41	5	15	26	100	70	17	13	191
400 000 kr eller mer	100	7	46	7	13	27	100	73	18	9	546
Landsdel											
Akershus og Oslo	100	7	49	6	15	23	100	66	20	14	266
Hedmark og Oppland	100	10	32	7	14	37	100	58	22	20	107
Østlandet ellers	100	12	30	6	15	38	100	68	16	16	268
Agder og Rogaland	100	11	32	9	11	37	100	63	20	18	171
Vestlandet	100	8	43	9	12	27	100	74	17	9	213
Trøndelag	100	5	35	2	9	49	100	60	16	23	116
Nord-Norge	100	5	45	8	14	29	100	68	18	14	133
Bosted											
Spredtbygd	100	9	33	7	14	38	100	65	20	16	293
Tettbygd under 20 000	100	9	36	7	12	36	100	66	17	17	442
Tettbygd 20 000 - 99 999	100	9	39	6	14	32	100	69	19	12	270
Tettbygd 100 000 eller mer	100	8	49	6	14	23	100	67	18	15	265

	NORADs ansvarsområde					Vet ikke	Hvilke prosjekter støtter NORAD					
	I alt	Bilateral nødhjelp	Bilateral langsigtig bistand	Multilateral nødhjelp	Multilateral langsigtig bistand		I alt	Egne prosjekt	Andres prosjekt	Vet ikke	Antall personer	
Partisypati												
Sosialistisk Venstreparti	100	12	47	6	14	21	100	68	22	10	154	
Det norske Arbeiderparti	100	10	39	6	11	33	100	69	16	15	249	
Venstre	100	-	59	7	15	19	100	85	7	7	27	
Kristelig Folkeparti	100	5	42	7	21	25	100	65	24	10	115	
Senterpartiet	100	5	51	4	11	29	100	75	13	13	55	
Høyre	100	10	46	4	12	28	100	75	13	13	213	
Fremskrittspartiet	100	6	31	9	16	38	100	65	23	12	154	
Kontakt med u-land												
Kjenner noen fra u-land	100	7	45	7	15	26	100	67	21	12	600	
Kjenner ingen fra u-land	100	10	33	7	12	38	100	66	16	18	664	
Har vært i u-land	100	7	51	6	13	23	100	72	19	10	273	
Har ikke vært i u-land	100	9	36	7	13	35	100	65	18	16	993	
Holdning til u-hjelp												
For	100	9	40	6	13	31	100	68	18	14	1 124	
Mot	100	3	27	9	14	46	100	56	23	21	117	

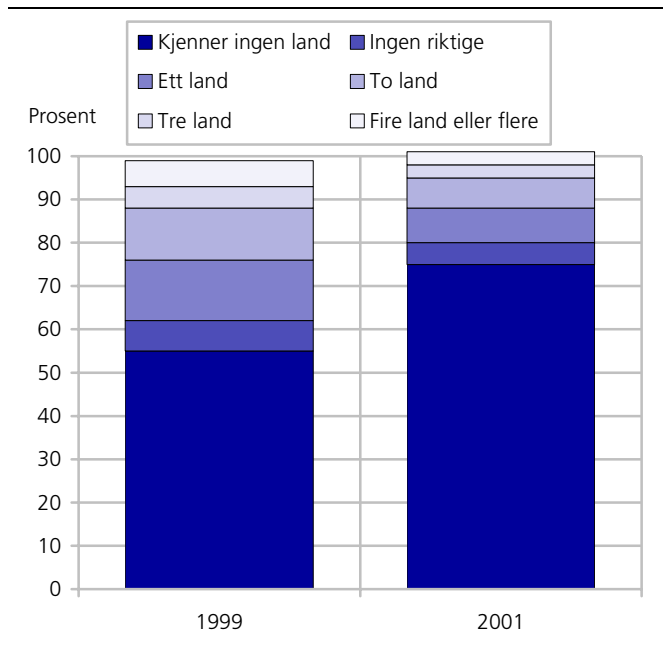
11. Kunnskap om hovedsamarbeidsland

Det har vært en del endring i hvilke land som norske myndigheter har etablert et direkte statlig samarbeid med. Dette kan være noe av forklaringen på at hele 75 prosent oppgir at de ikke kjenner til noen samarbeidsland, mot 55 prosent i 1999. 21 prosent oppgir minst ett riktig land, mot 37 prosent i 1999. 5 prosent mener de kjenner noen land, men nevner ingen riktige. De med høyest utdanning kjenner til flest land.

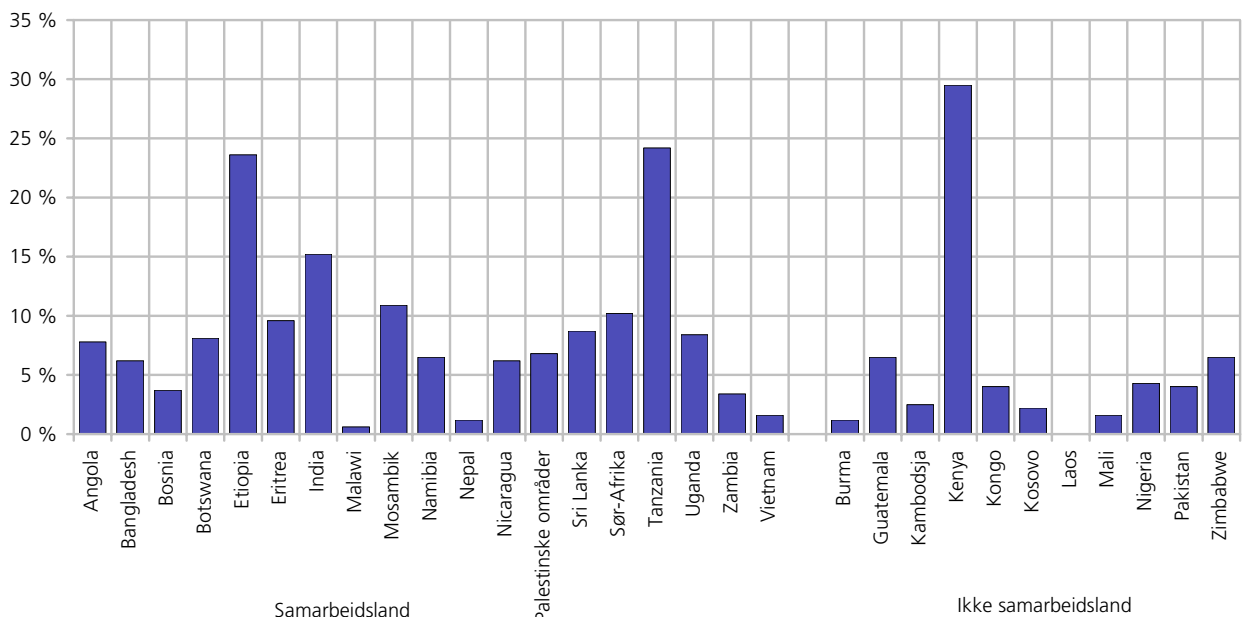
Det landet som nevnes av flest, Kenya (30 prosent), er ikke et samarbeidsland. Kenya var også hyppig nevnt i 1999. Ellers nevnes Tanzania og Etiopia av mange, og en del nevner også India og Mosambik. Nepal, Malawi, Zambia og Vietnam er av de samarbeidslandene som er mer eller mindre ukjent for befolkningen.

Det er kvinner og folk med lav utdanning eller inntekt, samt folk i Hedmark og Oppland og Frp-velgere som kjenner til færrest land. Tilhengere og motstandere av utviklingshjelp har den samme kjennskap til samarbeidslandene.

Figur 11.1. Andel som kjenner til Norges samarbeidsland. 1999 og 2001. Prosent

Figur 11.2. Hvilke samarbeidsland man kjenner til. 2001. Prosent av de som kjenner noen land

Tabell 11.1. Ulike befolkningsgruppers kunnskap om Norges samarbeidsland. 2001. Prosent

	I alt	Kjenner ikke til samarbeidsland	Ingen riktige land nevnt	Ett land	To land	Tre land	Fire land eller flere	Antall personer
Alle	100	75	5	8	7	3	3	1 274
Kjønn								
Mann	100	70	5	9	8	4	5	626
Kvinne	100	79	5	8	6	1	1	648
Alder								
16-24 år	100	89	3	4	2	-	1	210
25-44 år	100	80	6	6	6	1	2	505
45-66 år	100	63	5	12	9	6	6	408
67-79 år	100	70	5	10	11	3	1	151
Utdanning								
Grunnskolenivå	100	84	4	6	4	1	1	203
Videregående skolenivå	100	77	5	8	6	2	2	720
Universitet/høgskolenivå 1	100	65	6	11	11	3	5	236
Universitet/høgskolenivå 2+	100	45	3	8	23	11	9	64
Husholdningsinntekt								
Under 100 000 kr	100	84	3	8	5	-	-	61
100 000 - 199 999 kr	100	79	5	7	5	1	3	115
200 000 - 299 999 kr	100	79	2	11	5	2	1	151
300 000 - 399 999 kr	100	75	7	4	6	2	6	191
400 000 kr eller mer	100	69	5	10	9	4	3	546
Landsdel								
Akershus og Oslo	100	73	4	9	9	3	3	266
Hedmark og Oppland	100	88	3	3	3	2	2	107
Østlandet ellers	100	74	4	11	6	2	3	268
Agder og Rogaland	100	69	8	7	8	4	5	171
Vestlandet	100	69	6	8	10	4	2	213
Trøndelag	100	80	3	7	7	2	2	116
Nord-Norge	100	80	6	7	3	1	3	133
Bosted								
Spredtbygd	100	78	5	8	5	2	2	293
Tettbygd under 20 000	100	76	4	8	6	2	4	442
Tettbygd 20 000 - 99 999	100	73	6	7	9	3	3	270
Tettbygd 100 000 eller mer	100	71	5	10	9	3	2	265
Partisynpati								
Sosialistisk Venstreparti	100	71	6	8	9	1	5	154
Det norske Arbeiderparti	100	74	4	8	8	2	4	249
Venstre	100	63	7	11	7	7	4	27
Kristelig Folkeparti	100	75	3	12	4	3	3	115
Senterpartiet	100	56	11	11	11	4	7	55
Høyre	100	69	6	10	8	3	3	213
Fremskrittspartiet	100	82	3	5	6	3	1	154
Kontakt med u-land								
Kjenner noen fra u-land	100	69	6	10	9	3	3	600
Kjenner ingen fra u-land	100	80	4	6	5	2	3	664
Har vært i u-land	100	59	8	12	11	5	4	273
Har ikke vært i u-land	100	79	4	7	6	2	3	993
Holdning til u-hjelp								
For	100	74	5	8	7	2	3	1 124
Mot	100	75	6	7	6	4	2	117

12. Utviklingsland i massemedier

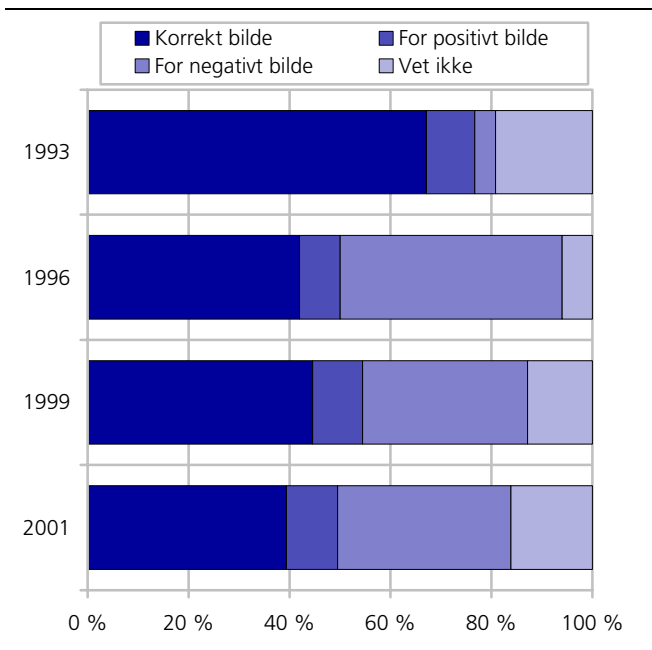
Bare 8 prosent av befolkningen er svært interessert i stoff om utviklingshjelp og utviklingsland, 36 prosent er en del interessert. Interessen har holdt seg relativt stabil siden 1999, men kunnskapen er altså blitt litt dårligere. Det er de som er mest negative til utviklingshjelp, og de med lav utdanning som er minst interessert.

Hvilket bilde gir media av situasjonen i utviklingslandene? 39 prosent mener mediene gir et riktig bilde, 10 prosent mener de gir et for positivt bilde, mens 34 prosent mener mediene gir et for negativt bilde av situasjonen i utviklingslandene. Det er små forskjeller mellom de ulike befolkningsgruppene, med unntak av holdning til utviklingshjelp. De som er mot utviklings-

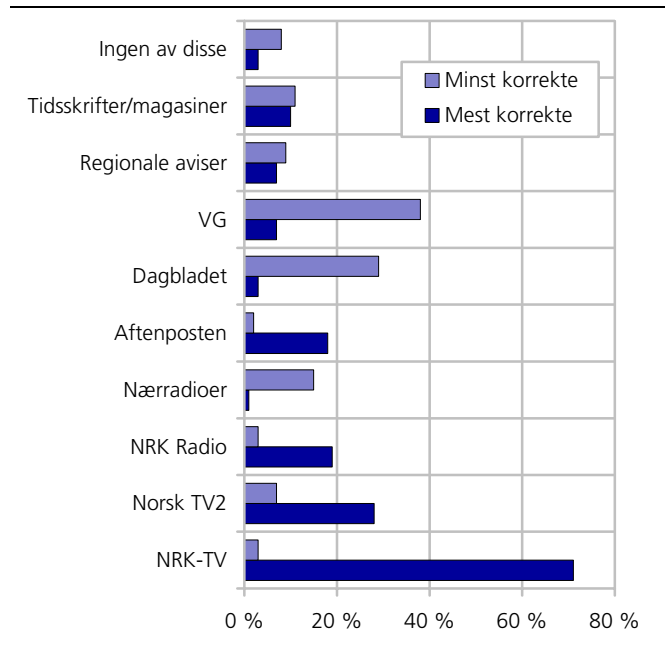
hjelp tror i større grad at mediene gir et for positivt bilde. Høyre og DNA-velgerne har stor tiltro til mediene

Hvilke to medier gir mest riktig bilde av situasjonen i utviklingslandene? Syv av ti mener NRK-TV gir et riktig bilde, 28 prosent tar med TV2. Kun to av ti nevner NRK-radio. Aftenposten scorer høyt i Oslo og Akershus, mens folk på Sør- og Vestlandet og i Trøndelag har tiltro til de regionale avisene. VG er det mediet som befolkningen har minst tiltro til, tett fulgt av Dagbladet. TV2 har større tillit blant de yngste og Frp-velgere enn i andre grupper. Folk med høyere utdanning stoler mer på NRK-radio, Aftenposten og andre tidskrifter enn andre.

Figur 12.1. Hvilket bilde gir massemediene av situasjonen i utviklingsland? 1993, 1996, 1999 og 2001. Prosent

Figur 12.2. Hvilke massemedier gir det mest korrekte og minst korrekte bildet av situasjonen i utviklingsland? 2001. Prosent

Tabell 12.1. Ulike befolkningsgruppers interesse for stoff om utviklingsland og utviklingshjelp i massemedia, og oppfatning av medias bilde av situasjonen i utviklingsland. 2001. Prosent

	Interesse for stoff om utviklingsland og utviklingshjelp						Medienes bilde av utviklingsland					Antall personer
	I alt	Svært interessert	En del interessert	Litt interessert	Ikke interessert	Vet ikke	I alt	Riktig bilde	For negativt bilde	For positivt bilde	Vet ikke	
Alle	100	8	36	47	8	2	100	39	34	10	17	1 274
Kjønn												
Mann	100	7	34	49	9	2	100	39	35	11	15	626
Kvinne	100	9	37	46	7	2	100	40	32	9	20	648
Alder												
16-24 år	100	9	32	47	11	1	100	34	37	16	13	210
25-44 år	100	6	33	53	7	1	100	41	32	9	17	505
45-66 år	100	8	41	45	5	2	100	40	34	9	17	408
67-79 år	100	12	37	33	14	4	100	36	33	5	26	151
Utdanning												
Grunnskolenivå	100	9	23	49	14	5	100	34	34	10	21	203
Videregående skolenivå	100	7	37	48	8	1	100	40	34	10	16	720
Universitet/høgskolenivå 1	100	9	41	47	3	0	100	41	33	6	19	236
Universitet/høgskolenivå 2+	100	8	44	47	2	-	100	41	36	8	16	64
Husholdningsinntekt												
Under 100 000 kr	100	13	30	38	20	-	100	36	31	18	15	61
100 000 - 199 999 kr	100	15	31	43	10	1	100	40	30	12	18	115
200 000 - 299 999 kr	100	5	38	46	10	1	100	46	33	7	13	151
300 000 - 399 999 kr	100	6	37	52	5	-	100	37	36	9	19	191
400 000 kr eller mer	100	7	36	51	5	0	100	42	34	9	15	546
Landsdel												
Akershus og Oslo	100	11	39	41	7	1	100	39	35	6	20	266
Hedmark og Oppland	100	9	29	48	12	2	100	43	31	12	14	107
Østlandet ellers	100	6	35	51	7	2	100	38	32	10	20	268
Agder og Rogaland	100	9	32	49	11	1	100	40	33	12	14	171
Vestlandet	100	7	38	50	5	1	100	46	34	9	11	213
Trøndelag	100	5	36	48	9	2	100	31	36	11	22	116
Nord-Norge	100	6	38	46	7	4	100	34	34	11	22	133
Bosted												
Spredtbygd	100	7	30	51	9	2	100	35	32	11	23	293
Tettbygd under 20 000	100	6	36	49	7	2	100	38	33	10	18	442
Tettbygd 20 000 - 99 999	100	7	36	48	7	1	100	42	36	10	12	270
Tettbygd 100 000 eller mer	100	11	40	41	8	1	100	42	33	8	17	265
Partisynpati												
Sosialistisk Venstreparti	100	12	44	42	3	-	100	41	36	10	14	154
Det norske Arbeiderparti	100	8	35	50	6	1	100	46	31	7	15	249
Venstre	100	11	44	41	4	-	100	30	52	11	7	27
Kristelig Folkeparti	100	9	43	42	6	-	100	41	30	7	23	115
Senterpartiet	100	5	36	47	9	2	100	38	27	5	29	55
Høyre	100	8	36	52	4	0	100	47	32	9	12	213
Fremskrittspartiet	100	7	29	49	15	-	100	37	38	16	9	154
Kontakt med u-land												
Kjenner noen fra u-land	100	12	41	42	4	1	100	39	34	11	16	600
Kjenner ingen fra u-land	100	4	31	52	11	2	100	40	33	9	17	664
Har vært i u-land	100	14	42	38	4	1	100	38	35	12	15	273
Har ikke vært i u-land	100	6	34	50	9	1	100	40	33	9	18	993
Holdning til u-hjelp												
For	100	8	38	47	6	1	100	41	33	9	17	1 124
Mot	100	4	16	52	25	3	100	26	41	21	13	117

Tabell 12.2. Ulike befolkningsgruppers syn på hvilke to medier som gir det mest korrekte bildet av situasjonen i utviklingsland. 2001. Prosent

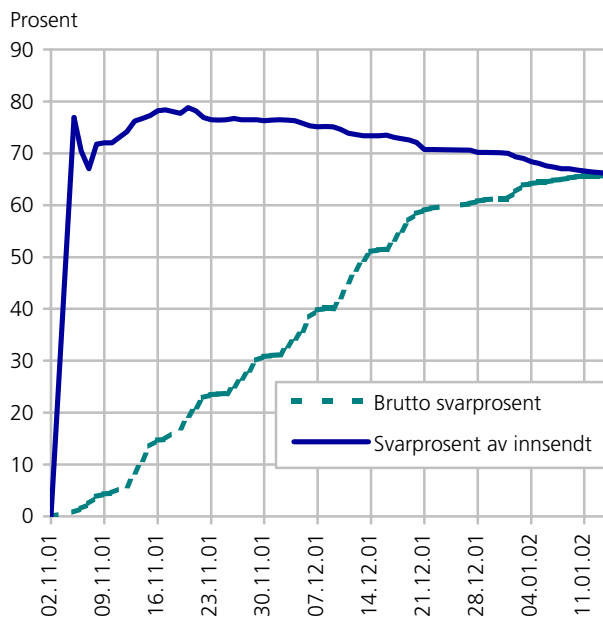
	NRK-TV	TV2	NRK radio	Nær-radioer	Aften-posten	Dag-bladet	VG	Regionale aviser	Tids-skrifter	Andre kanaler	Antall personer
Alle	71	28	19	1	18	3	7	7	10	3	1 274
Kjønn											
Mann	73	27	20	0	19	3	7	8	11	3	626
Kvinne	69	30	18	1	17	2	7	7	9	4	648
Alder											
16-24 år	65	38	11	0	11	4	13	12	9	3	210
25-44 år	76	29	20	1	21	2	5	5	13	3	505
45-66 år	70	26	23	0	19	3	5	7	11	4	408
67-79 år	68	22	20	-	13	1	7	9	2	4	151
Utdanning											
Grunnskolenivå	64	33	16	1	10	3	9	7	3	3	203
Videregående skolenivå	74	34	17	1	14	2	7	8	9	3	720
Universitet/høgskolenivå 1	72	11	27	0	31	3	3	8	17	4	236
Universitet/høgskolenivå 2+	69	8	33	-	41	2	-	6	22	5	64
Husholdningsinntekt											
Under 100 000 kr	67	26	13	-	18	2	10	8	11	8	61
100 000 - 199 999 kr	75	34	20	-	10	1	9	7	3	3	115
200 000 - 299 999 kr	65	30	17	-	15	4	8	8	11	5	151
300 000 - 399 999 kr	73	31	23	-	16	5	5	7	14	4	191
400 000 kr eller mer	78	27	21	1	24	2	5	6	12	3	546
Landsdel											
Akershus og Oslo	67	15	23	0	42	2	5	1	14	6	266
Hedmark og Oppland	75	32	29	2	17	2	8	3	9	1	107
Østlandet ellers	76	34	20	1	17	3	9	2	8	3	268
Agder og Rogaland	68	26	18	1	11	1	8	19	11	4	171
Vestlandet	75	36	12	-	7	2	6	15	6	2	213
Trøndelag	72	28	17	-	9	3	4	10	10	3	116
Nord-Norge	66	32	19	-	6	5	7	4	14	3	133
Bosted											
Spredtbygd	70	32	23	0	12	1	7	6	9	3	293
Tettbygd under 20 000	72	33	18	1	12	3	8	7	8	4	442
Tettbygd 20 000 - 99 999	73	27	21	0	19	3	6	7	10	3	270
Tettbygd 100 000 eller mer	71	19	16	1	33	3	5	9	15	4	265
Partisympati											
Sosialistisk Venstreparti	69	24	22	1	24	5	7	6	15	5	154
Det norske Arbeiderparti	80	25	25	0	16	2	4	7	8	2	249
Venstre	63	22	26	-	37	4	4	7	7	4	27
Kristelig Folkeparti	70	21	15	1	9	2	1	18	17	5	115
Senterpartiet	73	25	27	2	7	4	2	7	18	4	55
Høyre	78	23	17	-	32	2	10	7	8	2	213
Fremskrittspartiet	66	49	14	2	12	1	10	6	8	5	154
Kontakt med u-land											
Kjenner noen fra u-land	73	25	21	1	22	3	6	7	14	4	600
Kjenner ingen fra u-land	71	32	18	1	14	2	8	8	7	3	664
Har vært i u-land	69	26	21	1	27	3	7	7	13	4	266
Har ikke vært i u-land	72	30	19	1	15	2	7	8	10	3	993
Holdning til u-hjelp											
For	73	28	20	0	18	2	6	7	10	3	1 124
Mot	63	32	14	2	14	3	11	9	9	4	117

Dokumentasjon av datainnsamlingen

Datainnsamling

Dataene er i hovedsak samlet inn ved telefonintervju. I enkelte tilfeller foregikk intervjuene som besøksintervju, men det gjaldt kun for 3 prosent av intervjuene. Intervjuene ble foretatt i perioden 5. november 2001 til 14. januar 2002. Figur viser hvordan svarprosenten utviklet seg i løpet av intervjuperioden.

Figur A1. Oversikt over svarinngangen

Utvalg og delutvalg

Til hovedutvalget ble det trukket 2 000 personer i alderen 16-79 år pr. 31.12.2001 fra BEBAS¹. Utvalget ble trukket i to trinn i henhold til utvalgsplanen². I utvalgsplanen er hele landet inndelt i et sett av utvalgsområder, som igjen er gruppert i 109 strata. Utvalgsområdene er kommuner eller grupper av kommuner. Kommuner med lavt innbyggertall er slått sammen med andre kommuner, slik at alle utvalgsområder har minst 7 prosent av samlet innbyggertall i det stratomet området tilhører. I en del tilfeller er mindre omegnskommuner til folkerike kommuner slått sammen med den store kommunen til ett område. Alle kommuner med mer enn 30 000 innbyggere og en del kommuner med mellom 25 000 og 30 000 innbyggere er tatt ut som egne strata. De andre utvalgsområdene er stratifisert innen hvert fylke etter næringsstruktur, bosettingstetthet, sentralitet, pendlings- og handelsmønstre, mediadekning og kommunikasjoner. I første

¹ BEBAS er den sentrale demografi-/befolkningsdatabasen i SSB. Den oppdateres flere ganger i måneden med opplysninger fra Det sentrale folkerregisteret.

² Utvalgsplanen er nærmere beskrevet i Hoel, T., Lie, J-A., og Opdahl, S. (1995): *Revisjon av SSBs utvalgsplan*. Statistisk sentralbyrå. Dokumentasjonsrapport.

trinn trekkes et utvalgsområde fra hvert stratum. Utvalgsområder som utgjør egne strata er trukket ut med 100 prosent sannsynlighet. De resterende er trukket ut med en sannsynlighet proporsjonal med innbyggertallet i utvalgsområdet. I andre trinn er utvalget av personer trukket tilfeldig fra de 109 utvalgsområdene. Trekkingen på andre trinn foregår slik at utvalget er selvveiende når begge trinn ses under ett.

Frafall

Vi kan ikke forvente å få svar fra alle som er trukket ut til undersøkelsen. Av de 2 000 som var trukket ut til å delta, var 16 døde eller bosatt i utlandet. I tillegg til avganger er det også en stor del som av ulike grunner ikke kan delta i undersøkelsen, enten fordi de ikke ønsker å delta, eller fordi de av en eller annen grunn er forhindret fra å delta. I denne undersøkelsen gjaldt det 710 personer, som utgjorde 35,8% av bruttoutvalget. Tabell A.1 viser hvordan svar, frafall og avganger fordeler seg i utvalget.

Tabell A1. Oversikt over svar, frafall og avgang for delutvalgene

	Antall	Prosent
Hovedutvalget		
Personer trukket ut for intervju	2 000	100,0
Avgang (døde, personer bosatt i utlandet)	16	
Bruttoutvalg	1 984	100,0
Nettoutvalg (personer oppnådd intervju med)	1 274	64,2
Frafall	710	35,8

Tabell A.2. viser at det er de som ikke ønsker å delta som utgjør den største delen av frafallet, rundt 56 prosent av frafallet, og 20 prosent av bruttoutvalget. Nest viktigste frafallsgrunn er de som av ulike årsaker ikke er truffet, det gjelder en av ti i bruttoutvalget.

Tabell A2. Frafall etter årsak

	Antall	Prosent av frafall	Prosent av bruttoutvalg
Frafall i alt	710	100,0	35,8
Ønsker ikke å delta	397	55,9	20,0
Forhindret fra å delta	70	9,9	3,5
Ikke truffet	201	28,3	10,1
Annet frafall	42	5,9	2,1

Utvalgsskjevhet

Frafall fører til utvalgsskjevhet når fordelingen av et bestemt kjennemerke er annerledes blant dem som svarte (nettoutvalget) enn blant alle dem som er trukket ut til undersøkelsen (bruttoutvalget). Utvalgsskjevhet i forhold til ett kjennemerke medfører ikke nødvendigvis at nettoutvalget er skjevt i forhold til andre kjennemerker. På den annen side gir godt samsvar mellom fordelingene i netto- og bruttoutvalget for ett eller flere kjennemerker ingen garanti for at utvalget ikke er skjevt på andre kjennemerker.

Vi kan også snakke om utvalgsskjevhet når fordelingen av et bestemt kjennemerke er annerledes i bruttoutvalget enn i populasjonen som undersøkelsen skal si noe om. Slik utvalgsskjevhet kan oppstå i utvalgstrekkingen, hvor tilfeldigheter kan føre til at fordelingen av enkelte kjennemerker i utvalget ikke er helt lik fordelingen i populasjonen (utvalgsvarians).

I vurderingen av utvalgsskjevhet bør en knytte større oppmerksomhet til avvikene mellom nettoutvalget og bruttoutvalget enn mellom bruttoutvalget og populasjonen. Avvikene mellom bruttoutvalget og populasjonen skyldes tilfeldig utvalgsvarians, og en kan forvente at de personene som trekkes ut i hver befolkningsgruppe ikke skiller seg systematisk fra de som ikke trekkes ut. Dersom en ønsker å presentere data for et tverrsnitt av det norske folk, vil grupper som er underrepresentert i bruttoutvalget veie for lite i de samlede resultatene. Innenfor hver gruppe vil personene som er trukket ut være representative for sin gruppe. Slike skjevheter er erfaringsmessig små, og vi vil derfor ikke gå nærmere inn på dette. I sammenlikninger mellom nettoutvalget og bruttoutvalget har man i tillegg en risiko for at de personene i en befolkningsgruppe som faktisk har deltatt (nettoutvalget), skiller seg systematisk fra de personene som ikke har deltatt (fracfallet).

Hvis temaet en studerer (den avhengige variabelen) har en særlig sterk sammenheng med kjennetegn som er skjevt fordelt i utvalget, kan en vurdere å vekte datamaterialet for å minske effekten av skjevhetene. I de fleste tilfeller vil skjevhetene være for små til at dette har noen hensikt.

I tabell A.3 har vi tatt for oss kjennemerke kjønnet, alder og landsdel, og sett på fordelingen i bruttoutvalget, nettoutvalget og blant frafallet, for å se om det er skjevheter. Avvikene er relativt små, og vil i de fleste sammenhenger ikke ha betydning for resultatet. Forskjellene mellom netto- og bruttoutvalget er små når det gjelder alder, kjønn og landsdel, men vi finner en viss underrepresentasjon blant de eldste og de i Akershus og Oslo.

Utvalgsvarians

Fordi resultatene bygger på opplysninger om et utvalg av den befolkningen som undersøkelsen dekker, er det knyttet en viss usikkerhet til dem. Denne usikkerheten kalles utvalgsvarians. I og med at utvalget er trukket etter reglene for tilfeldig utvalg, er det mulig å beregne hvor stor utvalgsvariansen kan ventes å bli.

Et hyppig brukt mål på usikkerheten i resultatet for et kjennemerke, er standardavviket til den observerte verdien av dette kjennemerket. Størrelsen på dette standardavviket avhenger av tallet på observasjoner i utvalget, måten utvalget er trukket på og av fordelingen til det aktuelle kjennemerket i befolkningen. Fordelingen i befolkningen kjenner vi ikke, men det er mulig å anslå standardavviket i utvalgsfordelingen ved hjelp av observasjonene i utvalget.

Det er ikke foretatt egne beregninger av slike anslag for denne undersøkelsen. Tabell A.4 viser likevel størrelsen på standardavviket for observerte prosentandeler ved ulike utvalgstørrelser for et utvalg som er trukket etter SSBs utvalgsplan. Av tabellen går det fram at usikkerheten øker når antall observasjoner minker og når prosenttallet nærmer seg 50.

Tabell A3. Bruttoutvalg, frafall, nettoutvalg og forskjell mellom netto- og bruttoutvalg fordelt på kjønn, alder og landsdel. Prosent

	Bruttoutvalg	Frafall	Nettoutvalg	Netto-brutto
Totalt	100,0	100,0	100,0	
Kjønn				
Mann	49,0	48,7	49,1	0,1
Kvinne	51,0	51,3	50,9	-0,1
Alder				
Under 25 år	15,0	12,4	16,5	1,5
25-44 år	39,4	39,0	39,6	0,2
45-66 år	32,3	32,7	32,0	-0,3
67 år og over	13,3	15,9	11,9	-1,4
Landsdel				
Akershus og Oslo	22,6	25,8	20,9	-1,7
Hedmark og Oppland	8,3	8,0	8,4	0,1
Østlandet ellers	20,3	18,9	21,0	0,7
Agder og Rogaland	13,3	13,1	13,4	0,1
Vestlandet	17,0	17,6	16,7	-0,3
Trøndelag	8,7	8,0	9,1	0,4
Nord-Norge	9,8	8,6	10,4	0,6
Antall personer	1 984	710	1 274	

Tabell A4. Forventet standardavvik for observerte prosentandeler ved ulike utvalgstørrelser.

Antall observasjoner										
	5/95	10/90	15/85	20/80	25/75	30/70	35/65	40/60	50/50	
25	5,4	7,5	8,9	10,0	10,8	11,5	11,9	12,2	12,5	
50	3,8	5,2	6,2	7,0	7,6	8,0	8,3	8,6	8,7	
100	2,7	3,7	4,4	4,9	5,3	5,6	5,9	6,0	6,2	
200	1,9	2,6	3,1	3,5	3,8	4,0	4,1	4,3	4,3	
300	1,5	2,1	2,5	2,8	3,1	3,2	3,4	3,5	3,5	
500	1,2	1,6	2,0	2,2	2,4	2,5	2,6	2,7	2,7	
1000	0,8	1,2	1,4	1,5	1,7	1,8	1,8	1,9	1,9	
1200	0,8	1,1	1,3	1,4	1,5	1,6	1,7	1,7	1,8	
1500	0,7	0,9	1,1	1,3	1,4	1,4	1,5	1,5	1,6	
2000	0,6	0,8	1,0	1,1	1,2	1,3	1,3	1,3	1,4	
2500	0,5	0,7	0,9	1,0	1,1	1,1	1,2	1,2	1,2	
3000	0,5	0,7	0,8	0,9	1,0	1,0	1,1	1,1	1,1	
4000	0,4	0,6	0,7	0,8	0,8	0,9	0,9	0,9	1,0	
5000	0,4	0,5	0,6	0,7	0,7	0,8	0,8	0,8	0,9	

Ved hjelp av standardavviket er det mulig å beregne et intervall som med en bestemt sannsynlighet inneholder den sanne verdi av en beregnet størrelse (den verdien vi ville ha fått dersom vi hadde foretatt en totaltelling i stedet for en utvalgsundersøkelse). Slike intervaller kalles konfidensintervaller hvis de er konstruert på en bestemt måte: La M være den beregnede størrelsen og S være et anslag for standardavviket til M . Konfidensintervallet med grensene $(M-2S)$ og $(M+2S)$, vil med omtrent 95 prosent sannsynlighet inneholde den sanne verdien.

Følgende eksempel illustrerer hvordan en kan bruke tabell A4 for å finne konfidensintervaller: Anslaget på standardavviket til et observert prosenttall på 70 er 1,0 når antall observasjoner er 3000. Konfidensintervallet for den sanne verdi får grensene $70 \pm 2 \times 1,0$. Det vil si at intervallet som strekker seg fra 68 til 72 prosent med 95 prosent sannsynlighet inneholder den tallstørrelsen en ville fått om hele befolkningen hadde vært med i undersøkelsen.

Konfidensintervall kan konstrueres for ulike sikkerhetsnivå. Et konfidensintervall med grensene $(M+S)$ og $(M-S)$ vil med 68 prosent sannsynlighet inneholde populasjonens sanne verdi. Et konfidensintervall med grensene $(M+2,6S)$ og $(M-2,6S)$ vil med 99 prosent sannsynlighet inneholde populasjonens sanne verdi.

Ofte er det ønskelig å sammenlikne prosenttall for flere grupper. Når to usikre tall sammenliknes, vil usikkerheten på forskjellen mellom dem vanligvis bli større enn usikkerheten knyttet til hvert enkelt tall. Standardavviket til forskjeller mellom to prosenttall er lik kvadratrotten av summen av kvadratene av standardavvikene til enkelttallene. Når en har anslag for standardavviket til slike forskjeller, kan en konstruere konfidensintervall for den sanne verdi på samme måte som beskrevet ovenfor.

Innsamlingsfeil og bearbeidingsfeil

I enhver undersøkelse, både i totaltellinger og utvalgsundersøkelser, vil det forekomme svar som er feil. Feilene kan oppstå både i forbindelse med innsamlingen og under bearbeidningen.

Datainnsamlingen i denne undersøkelsen foregikk ved hjelp av PC. CAI-baserte undersøkelser (computer assisted interviewing) foregår på den måten at intervjuerne benytter PC under intervjuet, leser opp spørsmålene fra dataskjermen og registrerer svarene direkte. En viktig fordel med denne innsamlingsmetoden er at alle hopp i spørreskjemaet programmeres på forhånd, og vi kan dermed redusere faren for at intervjuerne stiller feil spørsmål til feil personer. Samtidig ligger det farer i det at hoppene programmeres på forhånd. Eventuelle feil i programmeringen blir gjennomgående, og kan føre til at spørsmål blir verdiløse. En annen fordel med PC-assistert intervjuing, er mulighetene for

å tilpasse ordlyden i spørsmålene avhengig av intervju-personenes situasjon eller svar på tidligere spørsmål. Typisk bruk av slike tilpasninger er at det riktige ordet blir stående i spørsmålsformuleringene i stedet for at spørsmålene inneholder skråstreker (han/hun, du/dere, ektefelle/samboer). Dette gir intervju-situasjonen et mer personlig preg. Endelig gir PC-assistert intervjuing mulighet for direkte kontroll av svarkonsistens mellom ulike spørsmål. For hvert spørsmål er det lagt inn grenser for gyldige verdier. I tillegg er det bygget inn et omfattende feilmeldings-system dersom intervjueren taster inn et svar som er inkonsistent i forhold til tidligere svar. Slike svarkontroller er lagt inn på to nivå. En del feilmeldinger er absolutte, og kan ikke overstyres. Dette kan brukes f.eks. ved aldersgrenser. Andre ganger legges det inn advarsler som intervjuerne kan velge å se bort fra.

Alle disse sidene ved PC-assistert intervjuing fører til økt datakvalitet. Innsamlingsfeil som skyldes intervjuerens feilregistreringer blir langt mindre enn ved bruk av papirskjema. Vi unngår registrering av ugyldige verdier og vi oppnår et redusert frafall på enkeltspørsmål ved at mulighetene for hoppfeil reduseres.

Innsamlingsfeil kan også komme av at intervju-personen avgir feil svar. Det kan skyldes vansker med å huske forhold tilbake i tiden. Det kan også skyldes at av spørsmål blir misforstått. Når det blir spurt om forhold som folk erfaringsmessig finner kompliserte, må en regne med å få en del feilaktige svar. Innsamlingsfeil kan også oppstå fordi visse spørsmål av enkelte oppfattes som ømtålige. Intervjupersonene kan i slike tilfeller bevisst gi feilaktige svar. De vurderinger som ligger til grunn for svaret kan også bli påvirket av hva intervjupersonen oppfatter som sosialt ønskelig.

Spørsmål om helse oppfattes ofte som ømtålige. Spørsmål om arbeid og stemmegivning kan også oppfattes som sensitiv informasjon. Vi har imidlertid ikke hatt spesielle tilbakemeldinger om problemer på dette området i denne undersøkelsen.

Bearbeidingsfeil er avvik mellom den verdien som registreres inn og den verdien som til slutt rapporteres ut. Slike feil kan oppstå for eksempel under avledninger (omkodinger). Gjennom ulike kontroller har man søkt å finne feil og rette dem opp.

Når en har rettet opp feil så langt det er mulig, er erfaringen at de statistiske resultatene i de fleste tilfeller påvirkes forholdsvis lite av både innsamlingsfeil og bearbeidingsfeil. Virkningen av feil kan likevel være av betydning i noen tilfeller, og det er klart at ikke alle feil oppdages.

Spørreskjema

Vedlegg B

UTVIKLINGSHJELP

Nor1

Så går vi over til noen spørsmål om utviklingshjelp. Som du kanskje kjenner til, gir Norge forskjellige former for hjelp til utviklingslandene i Asia, Afrika og Latin-Amerika. Hva er din mening om denne hjelpen? Er du for eller mot at Norge gir hjelp til utviklingslandene?

- 1) For
- 2) Mot

Nor2

Norge gir også hjelp til Øst-Europa. Er du for eller mot at Norge gir hjelp til Øst-Europa?

- 1) For
- 2) Mot

Hvis IO-nummeret er partall:

Nor3a

Stortinget bevilget i år rundt 13 milliarder kroner til utviklingshjelp. Til sammenlikning er sosial og trygdebudsjettet på rundt 185 milliarder kroner. Synes du beløpet til utviklingshjelp burde vært større, er det passe stort, burde det vært mindre eller synes du det burde vært sløffet helt?

- 1) Burde være større
- 2) Beløpet er passe
- 3) Burde være mindre
- 4) Sløffet helt

Hvis IO-nummeret er oddetall:

Nor3b

Stortinget bevilget i år rundt 13 milliarder kroner til utviklingshjelp. Til sammenlikning er miljøvernbudsjettet på rundt 3 milliarder kroner. Synes du beløpet til utviklingshjelp burde vært større, er det passe stort, burde det vært mindre eller synes du det burde vært sløffet helt?

- 1) Burde være større
- 2) Beløpet er passe
- 3) Burde være mindre
- 4) Sløffet helt

Nor5

Noen mener at Norge er et rikt land som har råd til å gi utviklingshjelp. Andre mener at vi har så mange uløste problemer i Norge at vi heller bør bruke pengene her. Hvilket av disse synspunktene er du mest enig i?

- 1) Norge har råd til å gi u-hjelp
- 2) Pengene bør heller brukes i Norge

Nor6 og Nor7 stilles hvis IO mener at Norge har råd til å gi u-hjelp

Nor6

Ville du fortsatt mene at Norge har råd til å gi hjelp til utviklingslandene, selv om det førte til en forverring av de økonomiske og sosiale problemene her hjemme?

Nor7

Tror du at utviklingshjelpen Norge gir, kan ha slike konsekvenser?

Nor8 og Nor9 stilles hvis IO mener at pengene bør brukes i Norge (Nor5)

Nor8

Ville du fortsatt mene at pengene bør brukes i Norge, selv om det førte til en forverring av fattigdomsproblemene i utviklingsland?

Nor9

Tror du mindre utviklingshjelp fra Norge kan få slike konsekvenser?

Nor10a

Kjenner du noen som kommer fra et utviklingsland?

- 1) Ja
- 2) Nei
- 3) IO KOMMER SELV FRA U-LAND

Hvis IO kjenner noen som kommer fra et u-land eller kommer fra et u-land:

Nor10b

Fra hvilke utviklingsland kommer de personene du kjenner best? Nevn inntil tre land ALTSÅ TRE PERSONER DU KJENNER

Hvis IO ikke kommer fra et u-land:

Nor11

Har du vært i utviklingsland?

Hvis ja:

Nor11a

Hva dette i forbindelse med eget eller partners arbeid?

- 1) Ja, eget
- 2) Ja, partners
- 3) Nei

Hvis ja eget

Nor11b

Hva slags arbeid var dette?

SPESIFISER:

Hvis nei på 11a:

Nor11c

I hvilken forbindelse var du i utviklingsland?

- 1) FERJETUR
- 2) ANNET

Hvis annet:

NorSp11c

I HVILKEN ANNEN FORBINDELSE VAR DETTE?

Til alle:

Nor12a

Norske myndigheter har etablert et direkte statlig samarbeid med en del utviklingsland. Kjenner du navnet på noen av disse landene?

Hvis ja:

Nor12b

Nevn navnene på landene du kjenner. IKKE LES OPP, MEN MERK AV HVA IO SIER

- 1) ANGOLA
- 2) BANGLADESH
- 3) BOSNIA
- 4) BOTSWANA
- 5) BURMA
- 6) ETIOPIA
- 7) ERITREA
- 8) GUATEMALA
- 9) INDIA
- 10) KAMBODSJA
- 11) KENYA
- 12) KONGO
- 13) KOSOVO
- 14) LAOS
- 15) MALAWI
- 16) MALI
- 17) MOSAMBIK
- 18) NAMIBIA
- 19) NEPAL
- 20) NICARAGUA
- 21) NIGERIA
- 22) PALESTINSKE OMRÅDER
- 23) PAKISTAN
- 24) SRI LANKA
- 25) SØR-AFRIKA
- 26) TANZANIA
- 27) UGANDA
- 28) ZAMBIA
- 29) ZIMBABWE
- 30) VIETNAM
- 31) ANDRE

Hvis andre:

NorSps12

Spesifiser hvilke andre land samarbeider Norge med?

Nor13

Stortinget har bestemt at den norske utviklingshjelpen skal fordeles med om lag halvparten til langsiktig samarbeid mellom Norge og enkelte utviklingsland, og om lag halvparten til samarbeidet gjennom FN og andre internasjonale organisasjoner. Synes du Norge bør:

- 1) Gi halvparten til det langsiktige samarbeidet direkte med enkelte utviklingsland og halvparten gjennom FN og andre internasjonale organisasjoner,
- 2) øke andelen til langsiktige samarbeidet med enkelte utviklingsland, eller
- 3) øke andelen til samarbeidet gjennom FN og andre internasjonale organisasjoner?

Hvis IO-nummeret er oddetall, Nor14a før Nor14b.

Hvis IO-nummeret er partall, Nor14b før Nor14a.

Nor14a

Norske myndigheter gir utviklingshjelp til utviklingsland i form av nødhjelp i akutte krisesituasjoner og i form av langsiktig bistand som skal bidra til å fremme utvikling og vekst i utviklingslandene. Synes du norske myndigheters bidrag til nødhjelp burde økes, er det passe stort, burde det reduseres, eller har du ingen oppfatning om dette spørsmålet?

- 1) Økes
- 2) Passe stort
- 3) Reduseres
- 4) Ingen mening

Nor14b

Norske myndigheter gir utviklingshjelp i form av nødhjelp i akutte krisesituasjoner og i form av langsiktig bistand som skal bidra til å fremme utvikling og vekst i utviklingslandene. Synes du norske myndigheters bidrag til langsiktig bistand burde økes, er den passe stor, burde den reduseres, eller har du ingen oppfatning om dette spørsmålet?

- 1) Økes
- 2) Passe stort
- 3) Reduseres
- 4) Ingen mening

Nor15

Har du inntrykk av at de nødhjelpsaksjoner som Norge har deltatt i stort sett har vært vellykket eller stort sett mislykket?

- 1) Vellykket
- 2) Mislykket

Nor16

Har du inntrykk av at den langsiktige bistanden fra Norge stort sett har vært vellykket eller stort sett mislykket?

- 1) Vellykket
- 2) Mislykket

Nor16b

Kan du nevne navnet på noen organisasjoner, bedrifter eller statlige institusjoner som arbeider med forskjellige former for utviklingshjelp? Nevn alle du vet om. IKKE LES OPP, MEN MERK AV HVA IO SIER.

- 1) DIREKTORATET FOR UTVIKLINGSSAMARBEID / NORAD
- 2) UTENRIKSDEPARTEMENTET / UD
- 3) NORGES EKSPORTRÅD / EKSPORTRÅDET
- 4) KIRKENS NØDHJELP
- 5) REDD BARNA
- 6) NORGES RØDE KORS / RØDE KORS
- 7) NORSK FOLKEHJELP
- 8) FLYKTNINGERÅDET
- 9) PLAN / PLAN NORGE
- 10) SOS-BARNEBYER
- 11) LEGER UTEN GRENSER
- 12) FRELSESARMEEN
- 13) MISJONSORGANISASJONER
- 14) ANDRE
- 15) KJENNER INGEN / VET IKKE

Nor17a*

I Norge har vi et statlig direktorat for utviklingssamarbeid, NORAD, som har ansvaret for en del av den norske utviklingshjelpen. Jeg skal nå presentere fire former for utviklingshjelp som vi alt har vært inne på. For det første nødhjelp som går direkte fra Norge til mottakerlandene. Så er det langsiktig bistand fra Norge direkte til mottakerlandene. Videre er det nødhjelp gjennom internasjonale organisasjoner som f.eks. FN og til slutt er det langsiktig bistand som formidles gjennom internasjonale organisasjoner. Hvilken av disse fire formene for utviklingshjelp tror du NORAD har ansvar for - eller vet du ikke?

- 1) Nødhjelp direkte til mottakerland
- 2) Langsiktig bistand direkte til mottakerlandene
- 3) Nødhjelp gjennom internasjonale organisasjoner
- 4) Langsiktig bistand gjennom internasjonale organisasjoner
- 5) Vet ikke

Nor17b går til de som har svart alt annet enn 'vet ikke' på Nor17a:

Nor17b

Hvilken av disse fire formene for utviklingshjelp mener du er viktigst?

- 1) Nødhjelp direkte til mottakerland
- 2) Langsiktig bistand direkte til mottakerlandene
- 3) Nødhjelp gjennom internasjonale organisasjoner
- 4) Langsiktig bistand gjennom internasjonale organisasjoner

Nor18*

Tror du NORAD gjennomfører egne utviklingsprosjekter i utviklingslandene, eller tror du at NORAD gir penger til utviklingsprosjekter som gjennomføres av andre?

- 1) Egne prosjekt
- 2) Andres prosjekt

Nor20a*

Synes du det er riktig av norske myndigheter å stille betingelser til de landene som skal få utviklingshjelp fra Norge eller synes du at det ikke er riktig å stille slike betingelser?

- 1) Riktig
- 2) Ikke riktig

Hvis 'riktig':

Nor20b

VIS TIL "KORT" A. På hvilke av de områdene som jeg når skal lese opp synes du det er særlig viktig å stille betingelser for hjelpen? Du kan nevne inntil tre områder.

- 1) Respekt for menneskerettigheter
- 2) Muligheter for eksport fra Norge
- 3) Demokratisk utvikling
- 4) Økonomisk og sosial utvikling for de fattige i landet
- 5) Det norske næringslivets muligheter for å etablere seg i landet
- 6) Forsvarlig forvaltning av naturressurser
- 7) Like rettigheter og muligheter for kvinner og menn
- 8) Landets egen evne til å gjennomføre bistandsprosjektene
- 9) Konflikter og uro i landet
- 10) Korrupsjon i landet

Til alle:

Nor21a

Det er delte meninger om hvorfor det er så vanskelig å få til økonomisk og sosial vekst i utviklingslandene. Jeg skal nå lese opp noen mulige årsaker til dette. Kan du for hver av dem si om du mener det er en svært viktig, nokså viktig eller mindre viktig årsak? 'Utviklingslandene lider under stor gjeldsbyrde'

Nor21b

'Eksport fra utviklingslandene hindres av internasjonale handelsbegrensninger'

Er dette en svært viktig, nokså viktig eller mindre viktig årsak til at det er vanskelig å få til vekst i utviklingslandene?

Nor21c

'Utviklingslandene fører en feilslått økonomisk politikk'

Er dette en svært viktig, nokså viktig eller mindre viktig årsak til at det er vanskelig å få til vekst i utviklingslandene?

Nor21d

'Utviklingslandene får for lite internasjonal bistand'

Er dette en svært viktig, nokså viktig eller mindre viktig årsak til at det er vanskelig å få til vekst i utviklingslandene?

Nor21e

'Utviklingshjelpen drives på feil måte'

Er dette en svært viktig, nokså viktig eller mindre viktig årsak til at det er vanskelig å få til vekst i utviklingslandene?

Nor21f

'Krig og konflikter i utviklingslandene'

Er dette en svært viktig, nokså viktig eller mindre viktig årsak til at det er vanskelig å få til vekst i utviklingslandene?

Nor21g

'Korrupsjon i utviklingslandene'

Er dette en svært viktig, nokså viktig eller mindre viktig årsak til at det er vanskelig å få til vekst i utviklingslandene?

Nor21h

'Utviklingshjelp fra vestlige land gjør utviklingslandene avhengige av bistand utenfra'

Er dette en svært viktig, nokså viktig eller mindre viktig årsak til at det er vanskelig å få til vekst i utviklingslandene?

Nor21i

'Betingelser knyttet til utviklingshjelpen hindrer økonomisk fremgang'

Er dette en svært viktig, nokså viktig eller mindre viktig årsak til at det er vanskelig å få til vekst i utviklingslandene?

Nor21j

'Brudd på menneskerettigheter i utviklingsland'

Er dette en svært viktig, nokså viktig eller mindre viktig årsak til at det er vanskelig å få til vekst i utviklingslandene?

Nor21k

Er det andre forhold du mener har betydning for at det er vanskelig å få til vekst i utviklingslandene?

Hvis ja:

NorSp21k:

Spesifisering av andre forhold du mener har betydning

Nor21l

VIS TIL "KORT" B. Hvilket av disse forholdene mener du er det aller viktigste for at det er vanskelig å få til vekst i utviklingslandene?

Nor21m

VIS TIL "KORT" B. Og hvilket av disse forholdene mener du er det nest viktigste for at det er vanskelig å få til vekst i utviklingslandene?

Nor22a

Jeg skal nå stille noen spørsmål om mediedekningen av utviklingshjelp og saker fra utviklingsland. Massemediene gjennom fjernsyn, radio og aviser er en viktig formidler av stoff om utviklingsland og utviklingshjelp. Har du fått informasjon og kjennskap til utviklingsland og utviklingshjelp fra andre kilder enn massemediene (fjernsyn, radio og aviser)?

Hvis ja:

Nor22b

Kan du nevne den viktigste?

Spesifiser:

Nor22c

Hvor interessert er du i stoff om utviklingsland og utviklingshjelp på fjernsyn, i aviser og på radio? Vil du si at du er svært interessert, en del interessert, litt interessert eller ikke interessert?

- 1) Svært interessert
- 2) En del interessert
- 3) Litt interessert
- 4) Ikke interessert

Nor22d

Synes du massemediene stort sett gir et riktig bilde av situasjonen i utviklingsland eller synes du at reportasjene enten gir et for negativt eller for positivt bilde av situasjonen i utviklingsland?

- 1) Riktig bilde
- 2) For negativt bilde
- 3) For positivt bilde

Nor22e

Jeg skal nå lese opp ni ulike massemedier. Velg ut de to massemediene som etter din mening gir det mest korrekte bildet av situasjonen i utviklingslandene.

- 1) NRK-tv (NRK1 OG NRK2)
- 2) Norsk TV2
- 3) NRK Radio (P1, P2, P3)
- 4) Nærradioer
- 5) Aftenposten
- 6) Dagbladet
- 7) VG
- 8) Regionale aviser (SOM F.EKS. BERGENS TIDENDE, FÆDRELANDSVENNEN, ADRESSEAVISEN)
- 9) Tidsskrifter og magasiner
- 10) INGEN AV DISSE, F.EKS. ANDRE TV-KANALER, AVISER

Nor22f

Velg deretter ut de to massemediene som etter din mening gir det minst korrekte bilde av situasjonen i utviklingslandene.

- 1) NRK-tv (NRK1 OG NRK2)
- 2) Norsk TV2
- 3) NRK Radio (P1, P2, P3)
- 4) Nærradioer
- 5) Aftenposten
- 6) Dagbladet
- 7) VG
- 8) Regionale aviser (SOM F.EKS. BERGENS TIDENDE, FÆDRELANDSVENNEN, ADRESSEAVISEN)
- 9) Tidsskrifter og magasiner
- 10) INGEN AV DISSE, F.EKS. ANDRE TV-KANALER, AVISER

Tidligere utgitt på emneområdet*Previously issued on the subject***Rapporter (RAPP)**

- 81/79: Holdninger til norsk utviklingshjelp 1980.
- 83/35: Holdninger til norsk utviklingshjelp 1983.
- 87/6: Holdninger til norsk utviklingshjelp 1986.
- 90/23: Holdninger til norsk utviklingshjelp og kunnskap om de Forente nasjoner 1990.
- 93/27: Holdninger til norsk utviklingshjelp 1993.
- 97/14: Holdninger til norsk utviklingshjelp 1996.
- 2000/11: Holdninger til og kunnskap om norsk utviklingshjelp 1999.

Rapport fra underavdeling for intervjuundersøkelser

- 19: Holdninger til norsk utviklingshjelp 1972.
- 32: Holdninger til norsk utviklingshjelp 1974.
- 46: Holdninger til norsk utviklingshjelp 1977.

Sosiale og økonomiske studier (SØS)**Økonomiske analyser (ØA)**

De sist utgitte publikasjonene i serien Rapporter*Recent publications in the series Reports*

- 2001/42 G.M. Pilskog, L. Solheim og K. Ødegård: Bruk av informasjons- og kommunikasjonsteknologi i næringslivet 2000. 2001. 56s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5013-7
- 2001/43 T. Smith og S.E. Stave: Ressursinnsats, utslipp og rensing i den kommunale avløpssektoren. 2001. 64s. ISBN 82-537-5014-5
- 2002/1 E. Rønning og S. T. Vikan: Lærernes arbeidsmiljø i 1990- årene. 2002. 60s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5016-1
- 2002/2 V.V. Holst Bloch: Arealstatistikk for tettstedsnære områder 1999-2000. 2002. 37s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-5375021-8
- 2002/3 J. Lyngstad og A. Støttrup Andersen: Utvikling i boforhold 1987-1997. Rapport til Boligutvalget. 2002. 40s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5031-5
- 2002/4 E. Røed Larsen: Boligutgiftene i Norge på 1990-tallet. Systematiske observasjoner av livsfase, geografi og husholdningstype. 2002. 25s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5024-2
- 2002/5 L. Østby: Demografi, flytting og boligbehov på 1990-tallet. 2002. 48s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5029-3
- 2002/6 L.S. Stambøl: Qualification, mobility and performance in a sample of Norwegian regional labour markets. 2002. 46s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5033-1
- 2002/7 A. Finstad, G. Haakonsen og K. Rypdal: Utslipp til luft av dioksiner i Norge - Dokumentasjon av metode og resultater. 2002. 33s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5040-4
- 2002/8 A. Finstad, K. Flugsrud og K. Rypdal: Utslipp til luft fra norsk luftfart. 2002. 31s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5047-1
- 2002/9 A. K. Brændvang og K. Ø. Sørensen: Fylkesfordelt satellittregnskap for turisme. 2002. 40s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5049-8
- 2002/10 Use of ICT in Nordic enterprises 2000/2001. 2002. 25s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5050-1
- 2002/11 T. Bye, O. Jess Olsen og K. Skytte: Grønne sertifikater - design og funksjon. 38s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5052-8
- 2002/12 A. Støttrup Andersen: Yngre på boligmarkedet 1987-1997. 2002. 40s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5064-1
- 2002/13 A. Sundvoll og I. Kvalstad: SEDA - Sentrale data fra allmennlegetjenesten. Sluttrapport fra pilotprosjektet. 2002. 126s. 210 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5075-7
- 2002/14 M.I. Kirkeberg, B.A. Holth og A.E. Storrud: Pris, forbruk og inntekt. Økonomiske levekår på Svalbard sammenlignet med fastlandet i 1990 og 2000. 2002. 112s. 210 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5081-1
- 2002/15 A. Langørgen, R. Aaberge og Remy Åserud: Kostnadsbesparelser ved sammenslåing av kommuner. 2002. 74s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5088-9
- 2002/16 V.V. Holst Bloch: Brune arealer i tettsteder. En pilotundersøkelse. 2002. 32s. 155 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5097-8
- 2002/17 Ø. Kleven: Levekår i Longearbyen. En sammenligning mellom Svalbard og fastlandet. 2002. 70s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5106-0
- 2002/18 N.M. Stølen, T. Køber, D. Rønningen og I. Texmon: Arbeidsmarkedet for helse- og sosialpersonell fram mot år 2020. Modelldokumentasjon og beregninger med HELSEMOD. 2002. 75s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5110-9
- 2002/19 A. Snellingen Bye, G.I. Gundersen og S.E. Stave: Resultatkontroll jordbruk 2002. Jordbruk og miljø. 92s. 180 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5117-6
- 2002/20 A.S. Andersen, E. Birkeland, J. Epland og M. Kirkeberg: Økonomi og levekår for ulike grupper trygdemottakere, 2001. 123s. 210 kr inkl. mva. ISBN 82-537-5123-0